Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 44/1644	Łódź, Sroda 20 lutego 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, י׳ אדר א׳ תרפ״ט	Nr. 44/1644

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

לאדז איז פערזיכערט מיט קויהלען

ערקלערט מיניסטער סקלאדקאווסקי אין סיים.

פרייטאג הויבט זיך אן די דעבאַטע וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע

וואַרשאָ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט). ביים אָנהויב פון דער היינטיגער סיים-זיצונג האָט גענומען אַ וואָרט דער פרעמיער באַרטעל צום פאָרשלאַג, וואָס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אין סיים מכּוח שטעלען פאַר אַ מלוכה-טריבונאַל דעם מיניסטער טשעכאָוויטש פאַר איבערטרעטען דעם בודזשעט.

פרעמיער באַרטעל ווייזט אָן, אַז דאָסועלבע האָבען געטון אַלע רעגירונגען ביז דער מאַי-איבערקעהרעניש, זיי פלעגען וועגען אַזעלכע זאַכען אַפילו נישט צו וויסען טון דעם סיים. די צוגאַב-קרעדיטען פון מינ. טשעכאָוויטש זענען אַנערקענט געוואָרען דורכ׳ן מיניסטאָרען-ראַט נאָך דעם, ווי ס׳איז בעשטעטיגט געוואָרען זייער מלוכה נויטווענדיגקייט. אויב שטעלען פאַר אַ מלוכה-טריבונאַל, דאַרף מען אַלזאָ נישט דעם פינאַנץ-מיניסטער אַליין, נאָר די גאַנצע רעגירונג.

דעפ. ראָזמאַרין (קאָלאָ) טראָגט דאַן אַריין אַ פאָרשלאַג וועגען צו הילף קומען דער בעפעלקערונג פון מזרח-גאַליציען, וועלכע האָט געליטען פון דער פרעסט-קאַטאַסטראָפע.

דער מאַרשאַלעק ערקלערט, אַז אַזאַ פאָרשלאַג איז שוין פערהאַן.

דער סיים נעמט דאַן אָן דעם פאָרשלאַג אויפצופאָדערן די רעגירונג אַריינצוטראָגען אַ געזעץ-פראָיעקט וועגען פערזיכערונג אויף דער עלטער.

אין דער דעבאַטע איבער׳ן רעפעראַט פון דער יורידישער קאָמיסיע מכּוח רעאָרגאַניזירען די געריכטען, זאָגט דעפ. ליבערמאַן (פ.פ.ס.), אַז דער דעקרעט וועגען געריכטס-וועזען נעהמט צו ביי די געריכטען זייער אומאַפהענגיגקייט. די דאָזיגע אומאַפהענגיגקייט פון געריכט איז אַ טראַדיציע פון פוילען זייט דער קאָנסטיטוציע פון 3-טען מאַי. אַפילו צאַר אַלעקסאַנדער דער 1-טער און ניקאָלאַי דער 1-טער האָבען די דאָזיגע טראַדיציע געשאַנעוועט, איצט איז געקומען אַ נייער „צאַר" (דער יוסטיץ-מיניסטער צאַר, די רעד.), וועלכער וויל אָפשאַפען די טראַדיציע, וואָס איז געבוירען געוואָרען אין פייער פון רעוואָלוציעס.

די דעבאַטע וועגען דעם ענין איז אָפגעלעגט געוואָרען.

נאָכדעם, ווי עס ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאַג פון דעפ. העלער צו פערלענגערען דעם טערמין פון רעגיסטראַציע פאַר אינוואַלידען ביז׳ן יאָהר 1930, רעפערירט דעפ. קאָוואַלסקי דעם דרינגענדען פאָרשלאַג אויפצופאָדערן די רעגירונג זי זאָל פערזאָרגען די בעפעלקערונג און די אינדוסטריע מיט קויהלען. קויהלען איז פאַרהאַן גענוג, אָבער דערוויילע זעהען מיר, אַז די אינדוסטריע אין בידגאָשטש, לאָדז און זאַגלעמביע שטעלט זיך אָפ צוליב׳ן קויהלען-מאַנגעל.

צו דעם פאָרשלאַג נעהמט אַ וואָרט מינ. סקלאַדקאָווסקי, וועלכער ווייזט אָן אויף אַ גאַנצע רייהע ענערגישע מיטלען, וואָס די רעגירונג האָט אָנגענומען, כּדי צו ליקווידירען די קויהלען-נויט. לאָדז, וואַרשאַ און זאַגלעמביע, זאָגט דער מיניסטער, זענען שוין מיט קויהלען בעזאָרגט, אין וואַרשאַ איז אַפילו פאַרהאַן אַן איבערפלוס. קויהלען איז דאָ אין לאַנד. אין דער צוקונפט וועט די רעגירונג טון אַלץ, כּדי אין די שטעט זאָל נישט אויספעהלען קיין קויהלען. ער גלויבט אָבער, אַז אַזאַ שטרענגער ווינטער וועט אַזוי גיך מסתּמא נישט קומען.

די דרינגליכקייט פון פאָרשלאַג ווערט אָנגענומען.

דער סיים טרעט דאַן צו צום פאָרשלאַג פון פ. פ. ס. און וויזוואָלעניע וועגען שטעלען דעם פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש פאַר אַ מלוכה טריבונאַל פאַר איבערשרייטען דעם בודזשעט פון זיין רעסאָרט.

דער מאַרשאַלעק ערקלערט, אַז אין הסכּם מיט׳ן רעגולאַמין וועט דער פאָרשלאַג בעהאַנדעלט ווערען אין משך פון 8 טאָג זינט ר׳איז אַריינגעטראָגען געוואָרען.

די נאָהענטסטע זיצונג פון סיים וועט פאָרקומען פרייטאָג. עס וועט זיך אָנהויבען די דעבאַטע איבער׳ן פראָיעקט פון ענדערן די קאָנסטיטוציע.

פרידענס-ריכטער בעזייטיגט פון אמט

פאַר אַנטיסעמיטישער מאָטיווירונג פון אַנ׳אורטייל.

וואַרשאָ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). דעם 3. סעפטעמבער 1928 האָט דעפ. האַרטגלאַס, אין נאָמען פונ׳ם סיים-קלוב ביים יודישען נאַציאָנאַל-ראַט, זיך געווענדעט צום יוסטיץ-מיניסטער מיט די אַנקלאַגע געגען דעם פרידענס-ריכטער י. וויערזשקאָווסקי אין באַראַנאָוויטש. דער דאָזיגער ריכטער האָט אין דער מאָטיווירונג פון אַנ׳אורטייל אין אַ פראָצעס צווישען צוויי דאָראָשקאַזשעס, אַ יוד און אַ קריסט, זיך בענוצט מיט דעם אַרגומענט, אַז די יודישע עדות קאָן מען נישט גלויבען, ווייל ביי אַ קאָנקורענץ צווישען יודען און אַ קריסט „בעמיהען זיך די יודען צו ברענגען שאָדען דעם קריסט".

איצט איז אָנגעקומען אין סיים-קלוב פונ׳ם יודישען נאַציאָנאַל-ראַט אַ תּשובה פונ׳ם יוסטיץ-מיניסטעריום, אַז דער פערקלאָגטער ריכטער וויערזשקאָווסקי איז דעם 7. דעצעמבער 1928 ענטזאָגט געוואָרען פון זיין אַמט און דערביי האָט ער בעקומען אַ פאָרוואורף פאַר דער דערמאָהנטער מאָטיווירונג פונם אורטייל.

אַ יאָהר תּפיסה פאַר בעליידיגען מאַרשאַל פילסודסקי.

וואַרשאָ, 19. (טעלעפאָניש) געכטען איז געשטאַנען פאַר׳ן וואַרשאָווער קרייז-געריכט דער רעדאַקטאָר פון דער עקסט-רעכטער צוויי-וואָכענשריפט „שאַניעץ" יאַן וואַשילעווסקי.

ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר אָפדרוקען אין דער שריפט אַנ׳אַרטיקעל, אין וועלכען ער האָט געשריבען, אַז מאַרשאַל פילסודסקי איז אַנ׳אומבערעכענטער פאָליטיקער און אַנ׳אָנגעזעהענער טייל פון דער געזעלשאַפט האָט נישט צו איהם קיין צוטרוי א. אַז. וו.

די פראָקוראַטור האָט פאַר דעם אַרטיקעל צוגעצויגען דעם דערמאָהנטען רעדאַקטאָר צו פערענטוואָרטליכקייט לויט׳ן אַרטיקעל 532 פון שטראָף-קאָדעקס און נעכטען איז פאָרגעקומען דער פראָצעס.

דעם אָנגעקלאָגטען רעדאַקטאָר האָט פערטיידיגט דער ענדעקישער אַדוו. ניעדזיעלסקי, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז דאָס אַרטיקעל ענטהאַלט לחלוטין נישט קיין שום בעליידיגונג, נאָר בלויז אַנ׳אָביעקטיווע קריטיק איבער דעם מאַרשאַל פילסודסקי, וואָס איז אין אַלע קאָנסטיטוציאָנעלע מלוכות ערלויבט.

פראָקוראָר קורעק האָט אין זיין בעשולדיגונגס-רעדע ציטירט איינציגע שטעלען פון דעם אַרטיקעל און אויפגעוויזען, אַז מיט דעם אַרטיקעל האָט מען געצילט נאָר צו בעליידיגען אַזאַ וויכטיגען מלוכה-מאַן, ווי עס איז מאַרשאַל פילסודסקי.

דאָס קרייז-געריכט, אונטער׳ן פאָרזיץ פון וויצע-פרעזעס דודא, האָט דעם ענדעקישען רעדאַקטאָר פערמשפט אויף אַ יאָהר תּפיסה.

אין די קרייזען פון די ענדעקעס האָט דער אורטייל געמאַכט אַ שטאַרקען רושם.

סיסטעמאַטישע עלילת-דם-העצע.

אינטערעסאַנטע אינטערפעלאַציע פון דעפ. גרינבוים.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט). דעפ. גרינבוים האָט אַריינגעטראָגען אין סיים אַ זעהר כאַראַקטעריסטישע אינטערפעלאַציע. עס האַנדעלט זיך וועגען אַ רעליגיעז בלעטעל, וואָס הייסט „עכאָ פאַראַפיאַלנע" און ערשיינט אין לובלין. דאָס בלעטעל שפייזט די לעזער מיט „געגויע" ידיעות וועגען דעם. ווי אַזוי יודען בענוצען בלוט אויף פסח. עס דערצעהלט, אַז יעדער יוד איז בעשטייערט מיט 2 זל. אַ יאָהר אויף קריסטליך בלוט פאַר ריטועלע צוועקען, אַז יודען שמירען מיט דעם בלוט אויס די טירען פון קריסטען, כּדי זיי זאָלען ווערען אויס אַנטיסעמיטען, אַז אונטער דער חופּה דערלאַנגט מען דעם חתן אַנ׳איי, אין וועלכען עס געפינט זיך קריסטליך בלוט, אַז 13 קוואָרט בלוט ן׳שיקט מען יעדעס יאָהר קיין ליטאַ א. אַז. וו.

דער אינטערפעלאַנט פרעגט די רעגירונג, וואָס זי האָט בדעה צו טון, אַז דאָס בלעטעל זאָל אויפהערען צו ערשיינען.

דייטשער געזאַנדטער ביי׳ם מאַרשאַל פילסודסקי,

וואַרשאָ, 19. (אַטע) מאַרשאַל פילסודסקי האָט היינט אויפגענומען דעם דייטשען געזאַנדטען ה׳ ראַושער. דאָס געשפרעך האָט געדויערט אַנדערטהאַלבען שעה. עס זענען אַרומגערעדט געוואָרען די פאָליטישע און ווירטשאַפטליכע פראַגען, וואָס זענען נוגע ביידע מלוכות.

צוטרוי פאַר דער פראַנצויזישער רעגירונג.

פאַריז, 19. (אַטע) צוליב׳ן פאָרשלאַג פון די ראַדיקאַלע סאָציאַליסטען וועגען רעפאָרמירען דאָס געריכטס-וועזען, האָט די רעגירונג געשטעלט די פראַגע וועגען צוטרוי. דער פאָרשלאַג איז דורכגעפאַלען מיט 385 שטימען געגען 291.

פואַנקאַרע קראַנק אויף גריפּע.

פאַריז, 19 (אַטע) פרעזידענט פואַנקאַרע איז קראַנק געוואָרען אויף גריפּע אין אַ שווערער פאָרם.

דייטש-ליטווישער האַנדעלס-אָפּמאַך.

קאָוונאָ, 19 (אַטע) היינט האָט פרעזידענט סמעטאָנאַ אין איינעם מיט׳ן קאַבינעט אונטערגעשריבען דעם דייטש-ליטווישען האַנדעלס-אָפּמאַך.

4 זונען אויפ׳ן הימעל.

אַ מערקווירדיגע נאַטור-ערשיינונג.

לובלאַני, 19 (אַטע) אין שטאָט און אומגעגענד האָט מען היינט צווישען 9 און 11 אין דער פריה געקאָנט בעאָבאַכטען אַ מערקווירדיגע נאַטור-ערשיינונג. אויפ׳ן הימעל האָט גלייכצייטיג געשיינט דריי זונען, איין גרויסע אינדערמיט און צוויי ביי די זייטען. אַ גרויסע צייט האָט מען געזעהן אויך אַ 4-טע זון, וועלכע איז אָבער גיך פערשוואונדען.

אָהן רעזולטאַט

די פּאַריזער ענטשעדיגונגס-קאָנפערענץ.

פאַריז, 19. (ספּ. טעל.) אויף דער עקספּערטען-קאָנפערענץ, וועלכע דאַרף פעסטשטעלען די ווייטערדיגע דייטשע ענטשעדיגונגס-צאָהלונגען, איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופען אַ קאָמיטעט, וועלכער זאָל בעשטעהן פון 2 פאָרשטעהער פון יעדער מלוכה, און דער קאָמיטעט זאָל אויסאַרבייטען דעם פּלאַן פון די ענטשעדיגונגען. די קאָנפערענץ האָט ביז איצט קיין שום רעזולטאַטען נישט געבראַכט.

אַראַבישע תּביעות אויף אַ באָדען-שטח ביי חיפה.

ירושלים. (י.ט.אַ.) די פעלאַכען פון אנשיריה אין דער נאָהענט פון עכּו האָבען אַריינגעטראָגען אַ געריכטס-אָנקלאַגע געגען דער געזעלשאַפט פון חיפה׳ער פאָרט-בוי, אַרויסרוקענדיג אייגענטום-תּביעות אויף אַ שטח פון 200 דונאַם ערד, וואָס זענען דורך דער געזעלשאַפט געקויפט געוואָרען אין דער געגענד פון חיפה.

שווערע פאלגען פון די פרעסט.

פיל שיפען איינגעפרוירען אין די האפענס. — אין א סך ערטער דראהט א געפאהר פון פערפלייצונג.

דאנציג, 19. (ספ. טעל.) די 16 שיפען, וועלכע זענען איינגעקלאמערט פון אייז, זענען נאך נישט בעפרייט געווארען. דער פינלענדישער אייז־ברעכער „סאמפא" האט צו אייניגע פון די שיפען צוגעפיהרט קויהלען און פראדוקטען.

בערלין, 19. (ספ. טעל.) אין קילער האפען זענען א דאנק די פרעסט ענטשטאנען קאלאסאלע אייז־בערג אין דער הויך ביז 20 מעטער, אזוי אז אפילו די גרויסע דייטשע פאנצער־שיפען זענען נישט אימשטאנד דאס אייז צוצוברעכען און זענען געצוואונגען זיך אויפצוהאלטען אין האפען.

ווארשא, 19. (טעלעפאניש).

איבער'ן לאנד האט זיך ווידער אריבערגעטראגען א מאליע פרעסט, הגם שוין נישט אזעלכע שטארקע ווי פריהער. עס איז נאטירט געווארען: אין ווארשא 18 גראד פראסט, אין לעמבערג 15 גרינייע 17, קראקע 14, ווילנע 17. פאזען 15, לובלין 20, ברעסט 17 גראד.

ווארשא, 19. (טעלעפאניש).

די לאגע אויף די באהנען האט זיך בעדייטענד פערבעסערט, אי ווער לעמבערגער, און סטאניסלאווער דירעקציע ווערט איינגעשטעלט א נארמאלע פערבינדונג מיט די שטעט, וועלכע זענען ביז־איצט געווען אפגעשניטען.

ביים אפרייניגען די באהן־ליניעס פון שניי זענען בעשעפטיגט עטליכע באטאליאנען מיליטער און צעהנדליגער טויזענדער ארבייטער.

אין פערשידענע ערטער האט מען מורא פאר פערפלייצונגען און עס ווערט שוין אלארמירט די עפענטליכקייט, כדי אויסצומיידען א נייע קאטאסטראפע.

רוים, 19. (אטע). די וועטער־בעדינגונגען האבען זיך אין איטאליען פערבעסערט. איצט האט מען מורא פאר גרויסע פערפלייצונגען.

צוגרייטונג צו דער פריהלינג־פערזיי־קאמפאניע אין די יודישע קאלאניעס.

מאסקווע. (יט"א) לויט די בעריכטען, וואס זענען אנגעקומען פון פערשידענע ערטער געהט צו די צוגרייטונג צו דעם פריהלינג־פערזיי־קאמפאניע אין די יודישע קאלאניעס גאנץ נארמאל. דעם „אגרא־דזשאינט", „ארט" און „יקא" שטעלען צו פאר די איבערוואנדערער א גרויסען טייל פון דער נויטיגער זריעה. א טייל זריעה ווערט צוגעשטעלט דורכ'ן „קאמזעט".

דער קאלינינדארפער ראיאן וועט היי־יאהר פערגרעסערען זיין פערזיי־שטח פון 13,000 העקטאר אויף 19,500 העקטאר. קאלינינדארף וועט אין ניכען בעקומען 36 נייע טראקטארען, 11 פון דער רעגירונג און 25 פון „אגרא־דזשאינט".

אין קריוואראגער קרייז ווערען ערווארט צו דער פערזיי־קאמפאניע פארשטעהער פון 1500 משפחות. דערפון געהערען 1000 משפחות צו די, וואס קאלאניזירען זיך היי־יאהר און 500 צו די, וועלכע האבען זיך פערפעסטיגט די ערד־חלקים, נאר אויף דעם ווינטער־סעזאן זענען זיי אוועקגעפאהרען אהיים אויף פערדינסטען.

אין א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון „יטא" האט דער דירעקטאר פון „ארט" ה' צענגעלניצקי ערקלערט, אז די איצטיגע לאגע אין די ארעסער קאלאניעס, וואס ווערען אנגעפיהרט דורכ'ן „ארט" איז פערהעלטניסמעסיג א צופרידענשטעלענדע. בעת דעם שווערען פעריאד, וועלכע די ראזיגע קאלאניעס האבען דורכגעמאכט, האבען פערלאזט די קאלאניעס בלויז 12 פון די איבערוואנדערער. דאס איז דער קלענסטער פראצענט אוועקגעפאהרענע, וואס איז וואו נישט איז פערצייכענט געווארען.

אין די „ארט"־קאלאניעס אין ארעסער קרייז ווערען איצט צוגעגרייט 110 העקטאר לאנד, אויף וועלכען מען וועט אנהויבען וויין־גערטנעריי.

פראצעס פון יודישע ארבייטער פאר פייניגען א רוסישע ארבייטערין.

מאסקווא, 19 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דא איז פארגעקומען דער פראצעס געגען 5 יודישע ארבייטער, וועלכע זענען בעשולדיגט געווא־רען און רודפ'ן די רוסישע ארבייטערין שארי. דער פראצעס האט גערויערט 7 טעג און האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס. דאס געריכט האט ארויסגעטראגען פאלגענדען אורטייל: מ. גורעוויטש און פייערמאן זענען פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים טורמע, חפץ 6 חדשים, קצנטאר 4 חדשים, ש. גורעוויטש איז פרייגעשפראכען געווארען.

פארצוג ביים אריינקומען קיין אמעריקא.

ניו־יארק, 19 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דער אמעריקאנער קאנגרעס האט אנגענומען א ביל (געזעץ), לויט וועלכען הויך־קוואליפיצירטע ארבייטער און טעכניקער, וועלכע זענען נויטיג פאר דער אמעריקאנער אינדוסטרי, האבען פאר־צוג ביים אריינקומען אין לאנד. דערזעלבער פארצוג איז אויך נוגע די פרויען און קינדער פון די דערמאהנטע ארבייטער.

די פארשטעהענדע סעסיע פון יודיש־אמעריקאנישען קאנגרעס.

ניו־יארק. (יט"א) די קומענדיגע סעסיע פון יודיש־אמעריקאנישען קאנגרעס וועט פארקומען דעם 31־טען מערץ און 1־טען אפריל ה. י. אין אטלאנטיק־סיטי.

דער געוועזענער קאמיסאר פאר געזונדהייטס־וועזען פון דער שטאט ניו־יארק ד"ר לואי האריס איז געוועהלט געווארען אלס פארזיצער פון בודזשעט־פאנד־קאמפיין ביים יודיש־אמעריקאנישען קאנגרעס. דער קאמיטעט האט זיך געשטעלט פאר א אויפגאבע צו שאפען א פאנד פון 100.000 דאלאר צו דעקען דעם בודזשעט פון קאנגרעס אויף די נאהענטסטע צוויי יאהר.

געזעלשאפטליכער משפט איבער אנטיסעמיט. קויהלען-גרעבער.

מאסקווא. (י.ט.א.) אין דער אנוועזענהייט פון 1,500 ארבייטער פון די קויהלען-גריבען איז אין ראסטאוו פארגעקומען א געזעלשאפטליכער משפט איבער אייניגע קאליגאנעס, וואס האבען גערודפט די יודישע ארבייטער פון קויהלען-גריבען.

די עדות האבען ערקלערט, אז די שולד פאר די אנטיסעמיטישע האנדלונגען פון די קאליגאנעס טראגען נישט נאר די אנטיסעמיטען אליין, נאר אויך די פערשידענע ארבייטער ארגאניזאציעס אין די קויהלען-גריבען, וועלכע האבען נישט אנגענומען קיין שריט צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם.

דאס געזעלשאפטליכע געריכט האט איינשטימיג בעשלאסען אויסצושליסען צוויי פון די ארבייטער פאפאוו און מאטארקין פון אלע ארגאניזאציעס, און מאכען א שטרענגען פארווארף די אנטיסעמיטען סאקאלאוו און פאנאמארעוו.

פלוצלינגער טויט פון א 22-יאהריגען יודישען דיריגענט.

בערלין. (י.ט.א.) אין עלטער פון 22 יאהר איז דא פלוצלינג געשטארבען דער קאפעלמייסטער לעווי דיהם, א יוד. דעם יונגען קאפעלמייסטער איז געווען פארגעזאגט א גרויסע קינסטלערישע צוקונפט. ער האט זיך גערעכענט פאר איינעם פון די טאלענטפולסטע דיריגענטען פון דער דייטשער בינע. זייט 2 יאהר איז ער געווען טעטיג אלס קאפעלמייסטער אין דער שטאטישער אפערע אין בערלין. נאך דעם לעצטען אווענד פאר'ן פלוצלינגען טויט האט דער יונגער קינסטלער דיריגירט בעת אנ'אויפיהרונג פון „מאנאן".

דער פערשטארבענער האט געשטאמט פון שטוטגארט.

א גרויסע שרפה אין סאקאלאוו.

אפגעברענט 16 יודישע פאמיליעס. — די נשרפים האבען זיך געוואלגערט אויפ'ן פראכט פון 25 גראד.

פאריגען שבת 6 א זייגער בעגינען ווען דער פראסט האט דערגרייכט ביי 25 גראד איז פון אנ־אונבעוואוסטער סבה, וואהרשיינליך פון א שלעכט איינגעהייצטע. אויווען, אויסגעבראכען א שרפה אין א הילצערן הויז אויף פיענקנע גאס דאס הויז איז בעוואוינט געווען פון בלויז ארימע פאמיליעס. צו־ליב'ן גרויסען פראסט איז די רעטונגס־אקציע געווען זעהר א בעשווערטע. עס האט זיך נאך איינגעגעבען דאס פייער צו לאקאליזירען, עס זאלען זיך נישט אנכאפען די שכנות'דיגע הייזער. נאך גרויסער מיה איז געלונגען צו פערלעשען דאס פייער.

דאס גאנצע הויז האט אפגעברענט און 16 יודישע פאמיליעס זענען געבליבען אהן א דאך. דערביי האבען זיך אפגעשפילט ממש הארצרייסענדע סצענעס.

די נשרפים האבען נישט בעוויזען אפצוראטעווען עפעס פון זייער ארימקייט, און די קינדער זייערע האבען זיך געוואלגערט אויפ'ן פראסט בוכשטעבליך נאקעט און באהוועס, מען האט באלד ענערגיש גענומען שאפען שטובען פאר די פאמיליעס, וועלכע האבען זיך ארומגעוואלגערט אויפ'ן פראסט. דערווייל האט מען זיי לאקירט אין די לעריגע שטובען פון די נייע־אויפגעמויערטע הייזער, פערשטעהט זיך אז די בעלי בתים האבען געפרובט נישט לאזען, אבער עת האט זיי גארנישט געהאלפען.

אין דער רעטונגס־אקציע האט שטארק מיטגעהאלפען די יודישע יוגענד, וועלכע האט געזעהן אז אויף די פייערלעשער קען מען זיך ווערהניג פערלאזען. דערביי האבען זיך א סך פון די יודישע יונגעליט אפגעפרוירען די אויערען. די סאקאלאווער יודישע בעפעלקערונג האט דאס מאל געהאט א פערשטערטע, שבת־ווייל כמעט די גאנצע שטאט האט געהאלפען לעשען, געשפאנט שליטענס און בערצופיהרען די זאכען, געזוכט דירות פאר די נשרפים א. ד גל.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.
נאר 6 קאנצערט־פארשטעלונגען!
„אזאזעל"
פון די בעליבטע און בעוואוסטע ארטיסטען פון דעם ערשטען יודישען קליין־קונסט־טעאטער
אלא לילית, וו. גאדיק, יוסף סטרוגאטש
און אנסאמבל.
דאנערשטאג, דעם 21-טען פעברואר
פרייטאג, „ 22-טען „
זונטאג, „ 24-טען „
מאנטאג, דעם 25-טען פעברואר
דינסטאג, „ 26-טען „
מיטוואך, „ 27-טען „
סווערט געשפילט
דאס אויסערגעוועהנליכע פרעהליכע פראגראם
הוליע קבצן!
אנהויב פינקטליך 9 אווענד.
קאמפאזיטאר: וו. גאדיק.
רעזשיסער: יוסף סטרוגאטש.
בעמערקונג: שבת, ד. 23-טען, ווערט נישט געשפילט.
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע-זאל.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-37
ספעציעל ארצט פאר הוים און וועגע־רישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנד־לונג מיט קווארץ־סטראהלען.
אנגאן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און מאגען-קראנקהייטען, בעשטראהלען און קינסטליכע נערוון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97
ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.כ.
זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פיעטריקאווער 26,
טעלעפאן 50-77.
אקושער און ספעציאליסט פון פרויען־קראנקה.
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד. 340

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ.

AKUSZERKA
MASAŻYSTKA
B. JAKUBOWICZ
38 זגערזשער 38.
ערטיילט הילף-געבורטען פריוואט און פון דער קראנקן-קאסע. כ'נעם אויך אן אינדערהיים וויזיטען.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וענערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהייל אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד.

שניידער־מייסטער־פאריין, בזשעזשין
(סעקציע מארינארקע און פארלעך).
עפענטליכע מעלדונג.
מיר מעלדען עפענטליך, אז אויף א פערזאמלונג אין אונזער פאריין אין דער אנוועזענהייט פון לאדזער פארשטעהער איז בעשלאסען געווארען אז די פירמע וויינטרויב־קויאווסקי, לאדז, נאוואמיעסקא 20, איז פערשטריקט. מיר פאדערן אויף אלע שכנות'דיגע שטעט, זיך צו סאלידאריזירען מיט דעם שטרייק.
פארזיצער פון בזשעזשינער מייסטער־פאריין
פאגעל.
4479

צו דער ארבייטער-עפענטליכקייט!
אין „פאלקסבלאט" נומ' 43 האבען מיר געלעזען א ווענדונג צו אונז, אז מיר זאלען אפשטעלען דאס מכלומרשט טעראריזירען דורך אונזערע מיטגלידער די שטרייק-ברעכער ביים פארל-פאך. מיר ערקלערען, אז דאס איז א נידערטרעכטיגער ליגען, אונזערע מיטגלידער מישען זיך נישט און האבען קיין שייכות נישט צו וועלכע עס איז אקציע ביי די נאדעל-ארבייטער. די ווענדונג פון נאדעל-פאריין (קאנסטאנטינער 26) איז א נידעריגע פראוואקאציע, וועלכע האט דעם ציל צו דעקען זייערע שטרייק-ברעכערישע מעשים ביים פארל-פאך און אנ'אומדירעקטער וואונק צום דריטען צד.
מיר שטעמפלען די האנדלונג פון אויבענדערמאנטען פאריין אלס א פראוואקאטארישע. די פערוואלטונג פון טראנספארט-ארב.-פאריין
די פערוואלטונג פון פליישער-ארב.-פאריין.
4473

יאָר ז. — 20 פעברואַר 1929

„נייער פאָלקסבלאַט"

יאָר ז. — 20 פעברואַר 1929

די פּאַרטיי שפּיל אַרום דער קאָנסטיטוציע.

אויפ׳ן קבר פון דער „אַלטער" קאָנסטיטוציע, וועלכע האָט נישט געהאַט קיין זאַיין גוטע מינוט אין איהר קורצען לעבען, שפּילען זיך אָפּ „האַרצרייסענדע" סצענעס.

פון איין זייט שטעהן די „רעמאָקראַטען" פון דעם ספּעציעלע: פּוילישען שניט, אָנהויבענדיג פון ענדעציע ביז די פּ.פּ.ס., פון דער אַנדערער זייט — די אומפּאַרטייאישע ב. ב.׳ניקעס און בײדע פיהרען צווישען זיך אַ קאַמף נעגען דער אַלטער און פאַר אַ נייער אָרדנונג.

די פּ.פּ.ס., „וויזוואָלעניע" און די פּויערים־פּאַרטיי, וועלכע האָבען קיינמאָל קיין איבעריג הייסען קאַמף נישט געפיהרט פאַר איינפיהרען די פאַרשריפטען פון דער קאָנסטיטוציע אין לעבען פערגיסען איצט געבעך ביטערע טרעהרען אויף איהר קורצער עגזיסטענץ. איצט, ווען מ׳גרייט שוין צו די קבורה פון דער קאָנסטיטוציע, טענה׳ן זיי, אַז זי איז געווען די שענסטע און פאַבעגרע גרונד־געזעצגעבונג פאַר דעם פּוילישען פאָלק. וויפיל מאָל זענען די פּוילישע סאָציאַליסטען און פּויערים־פיהרער געשטאַנען ביי די מאַכט און נאָך ווייניג זיי האָבען געטון, כדי די קאָנסטיטוציע צו פערווירקליכען. איצט, ווען די „טויטענגרעבער" שטייען שוין ביים אָפענעם קבר פון דער קאָנסטיטוציע, איז זי געוואָרען געשמאַק.

די ענדעקעס ווידער שטייען אין אַ פערלעגענהייט און רייבען די הענט; זיי ווייסען נאָך נישט צי זיי זאָלען זיך פרייען, צי זיי זאָלען זיין אומעטיק. איינענטליך פאַלט דער קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט אוים פולשטענדיג אין זייער גייסט. זיי האָבען געטרוימט וועגען בעגרעניצען די וואַל־רעכט — זעהט דער פּראָיעקט פאַר אַ פערגרעסערונג פון עלטער־צענז און נעמט אַזוי אַרום צו ביי אַ טייל בירגער זייער וואַל־רעכט; האָט די ענדעציע אין איהרע גוטע צייטען געקעמפט דערפאַר, אַז דער העכסטער מושל אין דער פּוילישער רעפּובליק מוז זיין אַ קאַטאָליק—קומט דער פּראָיעקט פון סאַנאַציע־לאַגער און גיט אומדירעקט אויף דעם אַ הסכמה אין דער פאָרם, אַז דער קינפטיגער פּרעזידענט מוז זאָפּגעבען אַ שבועה אין איינעם פון די קאַטוילישע קאָשטציאָלען. ס׳איז אַלזאָ קלאָהר, אַז דער פּאָליטישער אַקט פון אַ שבועה בעקומט אַ רעליגיעזען כאַראַקטער. און דער פּרעזידענט מוז זיין אַ קאַטאָליק. קיין דעמאָנסטראַטיווע אַקטען מצד די מינדערהייטען בעת די פּרעזידענט־וואַלען וועלען שוין, אַלזאָ, נישט מעגליך זיין. אפילו צווישען די קאַנדידאַטען, וועלכע ס׳וועט אַרויסשטעלען אויפ׳ן פּאָסטען פון פּרעזידענט דער סיים, וועלען נישט קענען פיגורירען קיין פּאַרשער פון די מינדערהייטען, ראָס הייסט נישט קאַטאָליקען. אַלזאָ, קלאָהר און דייטליך: דער קינפטיגער פּוילישער פּרעזידענט מוז זיין אַ גלויביגער קאַטאָליק. האָט זיך דער ענדעציע פערוואָלט בעדייטענד פערגרעסערן די קאָמפּעטענצען פון מלוכה־פּרעזידענט, פערשטאַרקען די מאַכט — גיט דער סאַנאַטאָרישער קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט דעם פּרעזידענט אויסערגעוועהליכע פונקציעס, פון וועלכע עס געניסט נישט אין קיין שום מאָדערנע מלוכה. דער קינפטיגער פּוילישער מלוכה־פּרעזידענט איז, לויט דעם ב. ב.־פּראָיעקט, אַן־אַבסאָלוטער מאָנאַרך.

האָט דאָך די ענדעציע באמת געראַפט שטאַרק צופרידען זיין װאָרום עס זענען דאָך באמת איהרע אַלע פּאָסטולאַטען ערפיהלט געוואָרען נאָך אפשר בעסער, ווי זי האָט זיך עס אַליין געוואונשען — און דאָך אַנדעציע נישט צופרידען און געפינט זיך אין גרויס פערלעגענהייט.

אַלץ וואָלט גוט געווען, ווען די ענדעציע געפינט זיך ביי דער מאַכט, ווען ס׳וואָלט זיין אַ זיכערקייט, אַז דער ערשטער, „שטאַרקער פּרעזידענט" וועט זיין אַן׳ענדעק, אָבער ביי דער איצטיגער סיטואַציע, ווער ווייס ווי ס׳וועט זיך רופען דער צום ערשטען מאָל אויפ׳ן סמך פון דער „נייער" קאָנסטיטוציע געקליבענער־פּרעזידענט, און ווי אַזוי ער וועט זיין „שטאַרקייט" אויסנוצען?

איז טאַקי די ענדעציע בעוואָרנט און ווייס נישט, צי זאָל זי שטיצען דעם פּראָיעקט וועגען „אַ שטאַרקען" פּרעזידענט, צי זי זאָל פערטיידיגען די פּרינציפּען פון רעמאָקראַטיע און פּאַרלאַמענטאַריזם.

אין אַ נעגוּג קאָמישער לאַגע געפינען זיך אויך די לינקע פּוילישע פּאַרטייען, וועלכע זאָגען־צו אין איצטיגען מאָמענט מוטיג צו פערטיידיגען די פּרינציפּען פון לעגאַליטעט און רעכטס־אָרדנונג.

היינט טרעטען זיי אַרויס אַלס שומרים פון געזעצליכקייט, פון רעמאָקראַטיע און פּאַרלאַמענטאַריזם; היינט טרעטען זיי אַרויס נעגען דער אָפענער אָדער פערמאַסקירטער דיקטאַטור פון מאַרשאַל פּילסודסקי, אָבער ווי האָט עס אויסגעזעהען אויף צו מאָרגענס נאָך דער מאַי־איבערקעהרעניש? דאַן האָבען זיי געשריען: „פונאַנדערטרייבען דעם סיים, ערקלערען אַ דיקטאַטור פון מאַרשאַל פּילסודסקי", און די אַלע לאָזונגען זענען דאָך ווייט נישט אין הסכם מיט די פּרינציפּען פון לעגאַליטעט? אָבער דאַן האָבען זיי געמיינט, מחמת זיי האָבען געמיינט, אַז דער „רוּאַדעק" איז זייערער.

היינט, ביי דער ווייט, נישט צום גונסטען פון דער פּוילישער רעמאָקראַטיע, נעענהערטער סיטואַציע — שרייבט דער לידער פון דער פּוילישער דעמאָקראַטיע גען. רעפּ. טוגוט:

„מ׳לייגט אונז פאָר לעגאַליזירען זעלבסט־הערשונג. לטובת וועמען? פּילסודסקי׳ן? דאָס איז, ווי איך מיין, איבנאַנצען איבעריג, פּילסודסקי בעזיצט אין איצטיגען מאָמענט די פולע מאַכט ווייט נישט אויפ׳ן סמך פון אַ געשריבענעם אַקט, און מיר ווייסען נישט, צי אַ אַ געשריבענער אַקט וואָלט וואָס עס איז צווישען מאַרשאַל פּילסודסקי און דעם פּוילישען פאָלק אויפגעקלערט... די אַלטע און קאָמפּליצירטע בעציהונג צווישען פּילסודסקי׳ן און דער רעמאָקראַטיע דערלויבט פעסטצושטעלען, אַז דער קאָמענדאַנט בעזיצט פיל זעלטענע מעלות, אָבער איין קאַפּיטאַלען חסרון: ער קען נישט, צי ער וויל נישט מיטאַרבייטען מיט מענשען. דעריבער וואָלט יעדער געשריבענער אַקט זיין אַ ווייניג וויכטיגער, און וואַהרשיינליך וואָלט פּילסודסקי איינגיכען פון זאַיהם אָפּגעטרעטען, פּונקט אַזוי ווי ער איז אָפּגעטרעטען פון פּרעזידענטור און פּרעמיערשאַפט".

אַלזאָ, אויך דעפּ. טוגוט שטעלט פעסט און בעשטעטיגט די איבעראַל הערשענדע מיינונג, אַז דער קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט פון סאַנאַציע־לאַגער איז געשאַפען געוואָרען נאָר פאַר דעם אַקטועלען מאָמענט, נאָר דערפאַר, ווייל ביים היינטיגען טאָג בעזיצט פּוילען אַ שטאַרקע פּערזענליכקייט, וועלכע וואָלט קענען אויספיהרען די צאָהלרייכע און העכסט־פעראַנטוואָרטליכע פונקציעס פון „אַלמעכטיגען" פּרעזידענט.

„און וואָס וועט אָבער זיין — פרעגט טוגוט — אויב דער פּרעזידענט וועט זיין אַ גאָרנישט אָדער אַ נאַר? ווי מיינט איהר, צי וועט פּוילען נאָך לאַנג קענען אויסהאַלטען אַזעלכע ריזיקאַלישע פּרובען?"

אַלזאָ, אויך די לינקע זענען העכסט בעזאָרגט, אָבער די זאָרג איז נאָר צוליב דעם, וואָס פּילסודסקי איז נישט טריי געבליבען די לאָזונגען, וועלכע זיי האָבען איהם אַריינגעלייגט אין מויל אויף מאָרגען נאָך דער מאַי־איבערקעהרעניש... גאַנץ אַנדערש וואָלטען זייערע טענות געקלונגען, ווען פּילסודסקי איז נאָך זייערער אַ מענש.

און אָט אין דעם ראַיגען „אַקטואַליזירען" פערשידענע ערשט־קלאַסיגע און פונדאַמענטאַלע פּראָבלעמען, אין דעם צושניידען זיי, לויט ווי ס׳פּאַסט פאַרען די אינטערעסען פון דער אָדער יענער פּאַרטיי אין געגעבענעם מאָמענט — דאָס איז געווען אַ גרויסער אומגליק פאַר דער ערשטער פּוילישער קאָנסטיטוציע און דאָס וועט אויך נישט אויסמיידען דעם פּראָיעקט פון דער צווייטער פּוילישער קאָנסטיטוציע...

א. צ—ס.

ענטפער פון דער ציוניסט. עקזעקוטיווע

אויף די פראַגען פון „עת־לבנות" וועגען דער „אַגענץ"־פראַגע.

לאָנדאָן. (יט״א) אַלס ענטפער אויף די פראַגען וועגען די אויסזיכטען און קאָנסעקווענצען פון דער פערברייטערונג פון דער „יודישער אַגענץ" וואָס זענען געווען פאָרמולירט געוואָרען דורכ׳ן געוועזענעם גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, ס׳ לאַנדמאַן, אין נאָמען פון דער „עת־לבנות"־גרופּע, האָט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע צוגעשיקט אַ מיטיילונג, אין וועלכער עס ווערט געזאָגט, אַז אַ גענויער ענטפער אויף די פראַגען, וועט קענען געגעבען ווערען ערשט נאָכדעם, ווי די אונטערהאַנדלונגען וועגען דער פערברייטערטער „יודישער אַגענץ" וועלען ענדגילטיג פערענדיגט ווערען.

צוליב דעם פערטרויליכען כאַראַקטער פון די אונטערהאַנדלונגען איז נאָך איצט נישט מעגליך צו פערעפענטליכען גענויע איינצעלהייטען, ביז דער אָבמאַך וועט נישט ראַטיפיצירט ווערען דורכ׳ן ציוניסטישען קאָנגרעס. אין דער מיטיילונג ווערט צוגעגעבען, דאָס די עקזעקוטיווע וועט זיך בעמיהען, ווי ווייט מעגליך, אויספיהרליך צו בעקענען די עפענטליכע מיינונג מיטן גאַנג פון די אונטערהאַנדלונגען וועגען דער שאַפונג פון דער פערברייטערטער „יודישער אַגענץ".

צי איז אַ קאָמוניסט פעראַנטוואָרטליך פאַר די אַנטיסעמיטישע האַנדלונגען פון זיין פרוי?

מאָסקווע. (יט״א) די סאָוויעטישע פּרעסע ווידמעט לעצטענס פיל אויפמערקזאַמקייט דער פראַגע צו אַ קאָמוניסט טראָגט די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די אַנטיסעמיטישע האַנדלונגען פון זיין פרוי. אין דער דיסקוסיע, וואָס האָט זיך ענטוויקעלט אַרום דער פראַגע, זאָגען זיך איינינע אַרויס, דאָס אַ קאָמוניסט איז מחויב צו זעהען, אַז זיין ווייב זאָל זיך אויפפיהרען אין הסכם מיט די קאָמוניסטישע פּרינציפּען, וואָס פערווערען האַסנדהאַס. אַנדערע, ווידער טענה׳ן, אַז לויט די געזעצען פון סאָוויעט־רוסלאַנד איז אַ פרוי פולשטענדיג זעלבסטשטענדיג, און איז דעריבער אויסשליסליך אַליין פעראַנטוואָרטליך פאַר איהרע אייגענע האַנדלונגען.

די דאָזיגע פראַגע ווערט אויספיהרליך בעהאַנדעלט אין דער סאַראַטאָווער צייטונג „פּאָוואָלזשסקאַיאַ פּראַוודאַ", וועלכע קומט צום אויספיהר, אַז אַ קאָמוניסט מוז טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער פּאַרטיי און פאַר׳ן געזעץ.

„די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די האַנדלונגען פון זיין פרוי איז נאָר דאַן, ווען ער איז אַ מיטהעלפער אין איהרע טאַטען, ערמוטיגט איהר אָדער נעמט נישט אָן קיין שום שריט כדי אָבצושטעלען איהר אַנטיסעמיטישע טעטיגקייט".

אויפרוף פון דער „אגודה"

וועגען רעליגיעזען שול־וועזען אין ארץ־ישראל.

פראַנקפורט. (י.ט.א.) דאָס צענטראַל־ביוראָ פון „אגודת־ישראל" האָט פערעפענטליכט אַן אויפרוף, אונטערגעשריבען דורך 83 ראַבינערס אין דייטשלאַנד, אין וועלכען די חדשים אדר א׳ און אדר ב׳ ה. י. ווערען פּראָקלאַמירט אַלס ווערבירונגס־חדשים פאַר׳ן „אגודה"־שול־וועזען אין ארץ־ישראל.

דער אויפרוף שטעלט פעסט, אַז אין די „אגודה"־שולען אין ארץ־ישראל בעקומען אַ רעליגיעזע ערציהונג אַן ערך 1500 קינדער.

אַ יוד — מוזיקאַלישער דירעקטאָר

פון אַ פילם־געזעלשאַפט אין האָליוואָוד.

ניו־יאָרק. (י.ט.א.) יוסף טשערניאַווסקי, לייטער פון יודישען סימפאָנישען אָרקעסטער „הזמרה" אין ניו־יאָרק, איז איינגעלאַדען געוואָרען אַלס מוזיקאַלישער דירעקטאָר פון דער פילם־געזעלשאַפט קאַרל לימעל אין האָליוואָוד.

פּאַריזן. די פּאַריזער פייער־לעשער.

פון נ. פראַנק.

אין יעדער פּאָסט אָדער קאַזאַרמע איז פערהאַן אַ שטענדיגע וואַך, וואָס טרעט קיינמאָל נישט אָפּ פון פּאָסטען.

נעהמט דער טעלעפאָן קלינגען איז באַלד דאָ ביי איהם אַן׳אויער, וואָס כאַפּט אויף די ידיעה:

— ווער רעדט? —

און באַלד דערנאָך:

— וואו? —

אין עטליכע סעקונדען איז געגעבען דעם אַלאַרם־סיגנאַל אין אַלע קאַמערען, און יונגע מענשען ווי אַקראָבאַטען פליהען אַרויף אויף זייערע מאַשינעס, בעוועגען זיך און שוין — דער אויטאָמאָביל פליהט ווי אַ ווינד. טיר און טויער עפענט זיך און דער אויטאָמאָביל לויפט ווי אַ פער׳סם׳טער ראַטעוועז דאָס ברענענדע הויז.

ערשטענס ווערט אַרויסגעשיקט פון „פּאָסט" אַ קליינער רעטונגס־אויטאָמאָביל. דאָס איז די ערשטע שנעלע הילף. ס׳איז אַ קליין מאַשינדעל, אָבער אַ גרויסער מויק. אויף אַ שפּול וויקעלט זיך אַ גרויסע קישקע. די קישקע ווערט אָפּגעוויקעלט. צוגעטשעפּעט צו איינער פון די 8850 „בוש־ד׳ענסאַנדרי" (פייער־מיילער), וועלכע געפינען זיך אויף די גאַסען פון פּאַריז. פון דאָרט ווערט אַרויסגעפּומפּט וואַסער, און אַ לאַנגע קישקע, ווי אַ שפּיו, גיסט וואַסער אויפ׳ן פלאַם.

ס׳רוב איז דאָס מאַשינדעל געניגענד אייננצולעשען אַ געוועהנליך פייער. איז דאָס אַן׳איינפאַכער קוימען־פייער, ווערט נאָר אַרויסגעשיקט אַ קליין מאָטאָציקעל, וואָס גיט זיך אַן׳עצה מיט איהם. לויט די אינסטרוקציעס ווערען אַרויסגעשיקט פערשטאַרקונגען. באַלד נאָכ׳ן ערשטען אויטאָמאָביל זענען גרייט צוויי אַנדערע, וואָס וואַרטען אויף אַ פייפס, אויב עס איז פערהאַן אַן׳אָרט, וואו קיין איין מינוט ווערט נישט פערלוירען, איז דאָס ביי פייערלעשער. פייער איז אַ פלינקע זאַך, און מען מוז נאָך זיין פלינקער פון איהם.

אין דער קאַזאַרמע פון די בלאַנש האָב איך ביינעוואוינט נאָכמיטאָג־מאַנעווערס פון אַ פייער־לעשער קאָמפּאַניע. אַרויסגעפיהרט האָט מען פון האַנגאַר די קליינע מאַשין פון „ערשטער הילף". צוגעטשעפּעט איהר קישקע צו אַ „בוש" און געמאַכט אַ פולשטענדיגע „גענעראַל־רעפּעטיציע". אינטערעסאַנט איז געווען צוצוזעהען, ווי אַזוי די ריקע קישקע האָט זיך, אונטערן אָנקום פון וואַסער, אָנגעבלאָזען און איז געוואָרען פולערהייט ווי אַ לאַנגע, בייזע שלאַנג.

ביי דער „גענעראַל־רעפּעטיציע" האָב איך געקענט בעוואונדערען די פּינקטליכקייט פון די פייערלעשער, די מאַטעמאַטישע פונקציאָנירונג פון דער מאַשין, די שטרענגע דיסציפּלין פון די מענער, איין עלעמענט האָט אָבער געפעהלט — דער הויפּט־עלעמענט: דאָס פייער אַליין. און ווען דאָס איז נישטאָ איז אוממעגליך זיך צו פערזעצען אין דער אמת׳ער אַרבייט־אַטמאָספער פון די פייערלעשער.

און דער אַריוטאַנט, וועלכער איז געווען גענוג ליבענסווירדיג מיר צו געבען אויפקלערונגען וועגען „זיינע מענער", האָט אַרויסגעפיהרט פון האַנגאַר דעם לאַנגען שפּאָגעל נייעם לייטער־אויטאָמאָביל. אינגאַנצען איז ער אַכצעהן חדשים אין געברויך און גליקליכערהייזע ווערט ער נישט אָפט בענוצט. אויף אַן׳אויטאָמאָביל ליגט אַ לייטער פון דרייסיג מעטער הויך. דורך דער אָנפיהרערשאַפט פון איין מענשען אינגאַנצען — און דער איינער מוז זיין אַ גוטער מעכאַניקער — רוקט זיך אַרויס דער לייטער אַלץ העכער, העכער, ביז ער קריכט אַ רויף עט, עט, צום הימעל. דורך איין בעוועגונג פון מעכאַניקער, וואַרפט אַרויס איין לייטער אַ צווייטען, אַ דריטען; איין לייטער שטעלט זיך אויף אַ צווייטען, אויפ׳ן צווייטען אַ דריטער — ביז ער ציהט זיך אויס מיט אַלע זיינע לאַנגע פיס. ווי די שרים נעהמען אויף איהם קלעטערען די פייערלעשער. עס נעהמט שווינדלען אין קאָפּ. בעקומסט אַ בעגריף פון דער גרויסער סכנה, וואָס לויערט אויף זיי בלויז קריכענדיג, אַ פשיטא שוין, ווען דאָס פייער צופלאַקערט זיך אין טראַגישער שטיפערייי. אָהן איין וואָרט צו זאָגען קלעטערען די פייערלעשער אַרויף און אַראָפּ מיט אַ מאַלפּישער געשיקטקייט.

און ווידער דורכ׳ן ווילען פון איין מעכאַניקער, לעגט זיך די לייטער צוזאַמען, איין לייטער קריכט אַריין אין צווייטען און ווידער לעגט ער זיך אויס געהאָרכזאַם און שטיל אויפ׳ן אויבערפלאַך פון אויטאָמאָביל.

און אין דער זעלבער קאַזאַרמע האָב איך אויך בעזוכט די שלאָף־צימערען פון די פייערלעשער, וואָס זענען גלייך צו אַנדערע סאָלדאַטען־צימערען. האָט מען איין מאָל אויסגעריגט, קען מען זיך ווידער אָנשליסען אויף אַ נעהיסען טערמין פערהאַן פייערלעשער, וואָס האָבען זיך אַזוי צוגעוואוינט צו דער פייער געפאַהר, אַז זיי קענען באַלד אָהן איהר נישט אויסקומען. שוין עטליכע מאָל שוין האָבען זיי זיך ווידער אָנגעשלאָסען. דער קאַמף מיט׳ן פייער האָט זיי צוגעצויגען. זיי געוואוינען.

דער נצחון איבער׳ן רויהען פייער איז נישט קיין קלענערער נצחון ווי דער נצחון איבער׳ן טיגער אין וואַלד. נישט קיין קלענערע סכנה. די לייענענשאַפט קאָן דעריבער זיין די זעלבע. דער נצחון איבער׳ן פייער איז איינער פון די גרעסטע זיגען פון׳ם מענש איבער׳ן עלעמענט.

אויפ׳ן הויכען דרייסיג־מעטערדיגען לייטער האָט מען ערשט געזעהען ווי די פייערלעשער האָבען זיך צוהאַריסט און אויף זייערע פּנים׳ער האָט זיך שיעור נישט אַרויסגעזעהען אַ בלאַסק פון דער פייער־סכנה און פייער־העלדישקייט, וואָס נעהמט זיי אַרום אין די מאָמענטען פון דער אַקציע.

* * *

אוממעגליך איז צו רעדען וועגען די פּאַריזער פייערלעשער און נישט דערמאָהנען זייער העלדישע ראָלע בשעת דער מלחמה.

אי זרי טראַגישע טעג פון דער באָמבאַרדירונג פון פּאַריז, איז אָפט אויסגעבראָכען אַ שרפה אַלע פופצעהן מינוט, און בליץ־שנעל האָט מען זיי געהערט אָנקומען מיט׳ן טראַגישען טראָמפּייט, וואָס האָט ווי איינגעריסען די לופט, מיט׳ן בקום. טרו־טרו! טרו־טרו! אַלע האָבען מיר שוין געקענט אָט דעם קלאַנג; אונזער אויער האָט כמעט קיין אַנדער קלאַנג חדשים־לאַנג נישט פערנומען און ווי אויף אַ מלאך מושיע האָבען מיר אַלע אויסגעקוקט אויף דעם רעטונגס־טרומייטער אויפ׳ן לאַנגען אויטגעצויגענעם פייף.

און ווער געדענקט דאָס נישט, ווען די „גראָבע בערטאַ" האָט מיט איהר לאַנגען האַלז אונז אַריינגעשאָסען אין פּאַריז אַלע צוואַנציג מינוט אַ „קניידעל"? אומעטום שרפות. פייער־שטיקער, וואָס פליהען מע שנעלער? אומעטום גלייך זענען די פייערלעשער געווען, אומעטום גלייך האָבען זיי אויסגעפּאָמפּט זייערע וואַסער־מאַשינעס, אומעטום גלייך האָבען זיי געקעמפּט מיט׳ן פייער, מיט מסירת נפש פערהיט פּאַריז פון בראַנד. אין דער צייט, ווען דייטשלאַנד האָט געוואָרפען אויף פּאַריז פייער, האָבען זיי געגאָסען וואַסער.

589 טאָרפּעדאָס זענען געפאַלען איבער פּאַריז אין יענע טראַגישע יאָהרען, דער׳הרג׳עט איז מעהר ווי 400 פערזאָן און פערוואונדעט מעהר ווי 800!

בלויז אין יאָהר 1917 האָבען די פּאַריזער פייערלעשער בעקומען 8000 „אַלאַרמען" און האָבען איינגעלאָשען 1800 שרפות!

היינט זענען דאָס נישט מעהר ווי ציפערען.

אָבער קען מען רעדען אין ציפערען איבערגעבען די פּאַריזער מוט־שרעק אין יענע יאָהרען, איהרע

(ווייטער זעה ד־טע זייט)

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

20 מיטוואך — י' אדר א' תרפ"ט

פעברואר

זון-אויפגאנג 6.48
זון-אונטערגאנג 4.52

די אקציע פון די ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

די פרעקווענץ איז פערשידענע פונקטען. — זיצונג פון עקזעקוטיווו.

ווער עס וויל זיך איבערצייגען אין דער נויט־ווענדיגקייט פון די ווארים־ און דערנעהרונגס־פונקטען, זאל מאכען א שפאציר איבער די פונקטען אין די שעהן ווען מען גיט ארויס די טיי מיט ברויט, און זעהען, ווער עס דארף דאס האבען.

זשוראוויא גאס ליגט אין אן אנ'ארבייטער טייל, עס וואוינט דארט דער אמת'ער יודישער פראלע־טאריער, דער וועבער. די ווארים־שטוב אויף זשו־ראוויא־גאס ווערט וועניגער בעזוכט פון הערוואק סענע ;אנ'ארבייטסלאזער הונגערט, און ווען עס נישט בעוויזען פאר זייטיגע ; אבער די קינדער דאר־פען נישט ליידען, ווען עס איז דא א מעגליכקייט אז זיי זאלען בעקומען עפעס צו עסען, און די קינ־דער שיקט מען נאך א גלאז טיי מיט א שטיקעל ברויט.

עס וואורפט זיך איבערהויפט אין די אויגען די גרויסע פרעקווענץ פון קינדער אין די ווארים־שטובען. און די ערשיינונג עהוועקט דעם געדאנק : צי וואלט נישט גלייך געווען צו עפענען א פאר פונקטען ספעציעל פאר קינדער, וואו די קינדער אויסגעהונגערטע און אויסגעמאטערטע וואלטען גע־קענט קריגען א גלאז מילך, און אפשר טאקע ע־פעס געקעכטס. ס'איז צו גלויבען, אז דער קאמי־טעט, און ספעציעל דער פרויען־פערבאנד „וויזא" וועלען אין דעם ענין לעגען א ספעציעלען אכט.

נעכטען אין דעם צווייטען טאג פון זייער עקזיס־טענץ זענען די ווארים־פונקטען נאך מעהר בעזוכט געווארען דורך די נויט־בעדערפטיגע פון די ווא־רעם־שטובען זענען אלע מאל אנגעקומען ידיעות, אז דא פעהלט אויס צוקער, דא ברויט. עס ער־קלעהרט זיך דערמיט, וואס עס איז נאך נישט גע־ווען בעקאנט געווי אין וואס פאר א פונקטען עס וועט זיין א גרעסערע פרעקווענץ. מען האט צו־טיילט די פראדוקטען נישט גלייכמעסיג, אזוי, אז אויף איינינע פונקטען האט אויסגעפעהלט, אויף איינינע פונקטען איז געווען איבריג. אין דער ארבייט, פערשטעהט זיך, וועט דאס אלץ אויסגעמיטען ווע־רען. מען מוז ווידעראמאל אונטערשטרייכען דעם גוטען ווילען און די איבערגעגעבענהייט פון איינינע פערוואלטונגען פון די פעראיינען, ביי וועלכע די ווא־רעם־שטובען זענען איינגעארדענט געווארען. מען האט אויסגעלייגט דערמיט אויף די אויספעהלענדע פראדוקטען און די ארבייט האט געקלאפט.

פון איינינע ערטער זענען צו אונז אין רעדאקציע געקומען גאנצע רעלענאציעס און האבען איבערגע־געבען גרוסען וועגען דער טעטיגקייט פון די פונ־קטען .זיי האבען ממש נישט געהאט קיין ווערטער פון לויב אין דאנקבארקייט פאר דער אונגעהויער נויטיגער און וויכטיגער איניציאטיוו.

נעכטיגע זיצונג פון עקזעקוטיווו.

(—) נעכטען איז אין לאקאל פון ראבראטשי־נאשטש פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון ד"ר ברוירע א זיצונג פון עקזעקוטיווו ,וועלכער איז אויס־געטיילט געווארען אויף דער עהרענעכטיגער קאנ־פערענץ פון די געזעלשאפטליך־פילאנטראפישע אינ־סטיטוציעס אויף אנצופיהרען מיט דער אקציע פון די ווארים־שטובען און דערנעהרונגס־פונקטען.

אויף דער נעכטיגער זיצונג איז בעשלאסען גע ווארען איבערצוגעבען דעם ה' קראסוצקי די אנ־פיהרונג מיט דער אלגעמיינער ווירטשאפטליכער זייט פון דער אקציע „ווי איינקויף פון פראדוקטען, א .ר. גל., די פערטרעטערינס פון פרויען־פעראיין „וויזא" ,פרוי ד"ר רעזניק און פרוי ספעקטאר איז איבערגעגעבען די לייטונג פון דער אינערליך־ווירט־שאפטליכער זייט אין די ווארים־ און דערנעהרונגס־פונקטען.

פרוי ד"ר רעזניק האט אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער פרעקווענץ און פערברויך פון די צווי פערגאנגענע טעג. עס ווייזט זיך ארויס, אז די פרע־קווענץ איז זעהר א ברייטערע, און לויט די איצט בעקאנטע ציפערען וועט מען שוין קאנען רעגולירען דאס צושטעלען די נויטיגע סכומים פראדוקטען פאר יעדען פונקט.

עס זענען דאן בעהאנדעלט געווארען א רייה פראגען וואס האבען א שייכות צו דער פונקציאנירונג פון די פונקטען און עס זענען אנגענומען געווארען נעהעריגע בעשלוסען. צוו. א. איז בעשטעטיגט גע־ווארען ,אז אי יעדען פונקט דארף זיך געפונען א געצאהלטע ןאנגעשטעלטער פון עקזעקוטיוו, וועל־כער זאל אנפיהרען און זיין פעראנטווארטליך פאר דער ווירטשאפט אין זיין פונקט. עס איז בעשלא־סען געווארען איינצופיהרען די גוטיגע בוכפיהרונג, כדי צו יעדער צייט זאל דער עקזעקוטיוו זיין אימ־שטאנד אפצוגעבען א גענויעם בילאנס פון דער אקציע.

ווייטער איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע פון ביורושעט פון דער אקציע און וועגען דער מעג־ליכער פערברייטערונג פון דער אקציע. רעצייזיעס וועגען דער לעצטער פראגע וועלען אנגענומען ווע־רען אויף דער נאהענטסטער זיצונג (ראנערשטאג אינאווענד, אין ראבראטשינאשטש) נאכרעם, ווי עס וועלען איינגעצויגען ווערען אינפארמאציעס מכוח די נויטווענדיגע פינאנציעלע מיטלען.

עס איז בעשלאסען געווארען אונטערצונעהמען א ברייטע זאמלונג פאר די צוועקען פון דער אקציע, ווייל איז ביורושעט זענען פאראויסגעזעהען א תוץ ריםזובסידיעס פון די פילאנטראפיש־געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס אויך געלר־שפענדען פון פריוואטע פערזאנען, פעראיינען, אינסטיטוציעס א. א. אין דעם זין וועט אויך פערעפענטליכט ווערען אנ'אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז.

*

וועגען די ענינים, וואס האבען א שייכות צו דער בעזארגונג פון די פונקטען מיט פערשיר ע־נ ע גויטיגע פראדוקטען ,דארף מען זיך ווענדען צו ה' קראסוצקי, (טעל. 35־42), אדער צו פרוי ד"ר רעזניק (טעל. 83־23) צווישען 5 און 6 טעגליך רישורירט א מיטגליד פון עקזעקוטיוו אין לאקאל פון ראבראטשינאשטש (טעל. 01־68).

שפענדען פאר די ווארים־פונקטען.

ה' פריימאן, זאוואדזקא 6, האט געשפענדעט פאר די ווארים־ און דערנעהרונגס־פונקטען 10 ברויט.

בעריכטיגונג.

ה' א. ל .זעלמאנאוויטש בעט אונז צו קארי־גירען ,אז אין דער קאנפערענץ פון די געז. פיל. אינ־סטיטוציעס האט ער זיך נישט בעטיילינט, נאר איז אנוועזענד געווען אלס קארעספאנדענט פון „לאד־זער וועקער".

פאראן גענוג קויהלען אין לאדז.

(2) א דאנק די ענערגישע פעראָרדנונגען פון דער מאכט איז די קויהלען־סיטואציע אין לאדז און אין דער וואיעוואודזטווא איינגאנצען בעהערשט געווארען. נעכטען א גאנצען טאג זענען ווידער אנגעקומען גרויסע טראנספארטען קויהלען פאר דער אינדוסטריע און פאר פריוואטע אונטערנעה־מונגען.

די קויהלען־קאמיסיע, וואס איז געשאפען גע־ווארען ביי דער וואיעוואודזטווא, וועט דער־ווייל נאך נישט פונאנדערגעלאזט ווערען. די פא־ליציי האט בעקומען ווייטערדיגע אינסטרוקציעס נישט צו דערלאזען פאסקוועוען מיט קויהלען.

די ארבייטס=הייזער.

(2) די בוי־אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט פערעפענטליכט א קאנקורס אויף אויספערטיגען די ארבייטער־הייזער אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע, לויט די כללים פון קאנקורס דארפען די הייזער פערטיג ווערען צום אריינציהען זיך דעם 1. נא־וועמבער ה. י. ווי בעקאנט ווערען אויף פאלעסיע פערטיג 1.008 וואוינונג.

פון דער ביודזשעט-קאמיסיע.

(מ) מאנטאג אוונד איז פארגעקומען א זי־צונג פון דער פינאנץ־ און ביודזשעט־קאמיסיע ביים שטאט־ראט. ס'זענען אנגענומען געווארען די פאר־שלאגען פון מאגיסטראט וועגען דער לעבענס־מיטעל־ און בעהייצונגס־אקציע פון מאגיסטראט פאר ארבייטסלאזע. ס'אין אויך בעשלאסען געווא־רען ארויסצוטרעטען אויף דער פלענאר־זיצונג פון שטאט־ראט מיט א פארשלאג צו בעשטימען א גע־וויסע סומע אויף בעהייצונג אויפ'ן חשבון פון דער שטאט.

די קאמיסיע פאר אלגעמיינע ענינים ביים שטאט־ראט האט אקצעפטירט דעם פארשלאג פון מאגיסטראט, וועגען אויסקויפען דאס שטעטישע שעכט־הויז.

לאניוכא גרייט זיך צו זיין פראצעס.

(ב) נעכטען האט זיך געענדיגט דאס פער־טיילען די אריינגאנגס־בילעטען צום לאניוכא־פראצעס, וועלכער קומט פאר מארגען דאנערשטאג אין קרייז־געריכט.

(וו) ווי בעוואוסט האט זיך לאניוכא אפגע־זאגט צו בעקומען אנ'אמטליכען פערטיידיגער. קיין פריוואטען פערטיידיגער האט דער מערדער אויך נישט, אזוי, אז ער האט געבעטען די טורמע־פערוואלטונג וועגען א בלייפעדער און פאפיר, און לאניוכא מאכט זיך זיינע בעמערקונגען צו דער פערטיידיגונג.

פון געריכט.

אורלויב אהן ערלויבניש.

(2) אין מיליטער־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען אברהם גרינבערג פון פאביא־ניק, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין נעה־מען אין מיליטער אנ'אורלויב אויף א חודש אהן ערלויבניש. דער אנגעקלאגטער האט זיך פערטיי־דיגט דערמיט, וואס ער איז געווען קראנק און האט געוואלט זיך אינדערהיים היילען.

גרינבערג איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע.

א שטרייק.

(וו) אין דער זיידען־פאבריק פון ג. שאפא־וואל איז פערגאנגענע וואך אויסגעבראכען א שטרייק, וועלכער דויערט נאך ביז היינט. דער שטרייק איז אויסגעבראכען צוליב דעם, וואס די פאבריקס־דירעקציע האט בעשלאסען צו רעדוצי־רען די לוינען מיט 33 פראצענט.

נעכטען איז פארגעקומען א קאנפערענץ צווי־שען דער דירעקציע און די ארבייטער. די קאנ־פערענץ האט קיין רעזולטאט נישט געבראכט און דער שטרייק דויערט ווייטער.

סאניטארער צושטאנד.

(מ) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פאטאלען צו־שטאנד פון כמעט אלע לאדזער הייזער, האט די געזונדהייטס־אפטיילונג ביים מאגיסטראט זיך גע־ווענדעט צו דער שטעטישער סטאראסטווע וועגען אנהויבען א בשותפות'דיגע אקציע ווי אמשנעלסטען צו בעזייטיגען די סאניטארע פעהלערן, וועלכע זענען א פועל־יוצא פון די פרעסט און שנייען.

קודם כל האנדעלט זיך וועגען ברענגען אין ארדנונג די קאנאליזאציע־ און וואסערלייטונג איינ־ריכטונגען און צו בעזייטיגען פון די הויפען די שמוציגע בערג שניי, וועלכע קענען מיטהעלפען צום פערשפרייטען פון פערשידענע עפידעמיעס.

פון „אוזדראוויסקא".

דאס איינשרייבען זיך אויפ'ן ערשטען סעזאן פון פרויען וועט פארקומען היינט, מיטוואך 3 א זייגער בייטאג.

די קאנדידאטקעס דארפען זיך מעלדען אין דער קאנצעלאריע אויף ציגעל־גאס 57 מיט די פערזענליכע דאקומענטען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען.

(ב) ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50), ב. כאנדזשינסקי (פיעטריקאווער 164), סאקאלעוויטש (פושעיאזר 19), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשיא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספער־קעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראוקאווסקא (בזשעזשינער 56).

זעלבסטמארד.

(ב) אויף ריג וסכאדניא און קאמיננא האט געפראובט בעגעהען זעלבסטמארד, דער 21־יאה־ריגער אהרן גארטעל. די סיבה פון זעלבסטמארד איז נישט בעוווסט. די פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף און אפגעפיהרט אין שטעטישען זאמעלפונקט.

פערזאמלונג פון בעקער-צעך.

(—) נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון ה' ל. פינגערהוט פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון בעקער־צעך. צוו. אנד. איז אויך בעשלאסען געווארען: צו שפענדען 100 זל. אויף דער אקציע פון די ווארים־ און דערנעהרונגס־פונקטען; צוליב דער שטייגערונג פון די מעהל־פרייזען נישט אנצו־נעהמען ביי די געוועלבער קיין וועקסלען; פראָ־טעסטירען געגען די פערזאנען, וועלכע האבען אויפ'ן האנדווערקער־צוזאמענפאהר אין ווארשא נישט געלאזט קומען צום ווארט דעם פארשטעהער פון בעקער־צעך ה' פינגערהוט,

א בענזין=אויפרייס.

שוועד=פערוואונדעט א פרוי.

(וו) נעכטען איז אויף וואוולסקא 12 פאר־געקומען א קאטאסטראפאלער בענזין־אויפרייס, וועלכער האט אויך געבראכט א מענשליכען קרבן.

די לאקאטארען פון דערמאהנטען הויז ראזא־ליע זווארוויטש האט געוואשען א קלייד מיט בענ־זין. דערווייל איז אריינגעקומען זוואוויטש'עס א זוהן, וועלכער האט ארויפגעווארפען א שוועבעלע נעבען דער וואנע מיט בענזין. ס'איז פארגעקומען אנ'אויפרייס און די פרוי זוואוויטש איז א שווער־פערוואונדעטע אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

היינטיגע פארלעזונג פון פרוי מאטילדע קלאץ.

די פארלעזונג פון פרוי מאטילדא קלאץ, וועלכער האט געדארפט פארקומען פאראכטאגען אין לאקאל פון „וויזא" און איז צוליב די פרעסט אפגעלעגט געווארען — וועט פארקומען היינט, מיטוואך אין אוונט. די טעמא פון פארלעזונג: „בעריכט פון צוזאמענפאהר פון די פרויען־שוץ־פעראיינען אין ברעסלוי".

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאז און א. קאמפאניעץ.

היינט, מיטוואך, דעם 20־טען, 9 א זייגער אין אוועגד
צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 זל.
צום לעצטען מאל אין דעם סעזאן
די חלומות פון ליבע
אפערעטע אין 3 אקטען מיט 25 נומ' געזאנג און טענץ פון לילען. רעזשי: ל. ראבינאוויטש.
קומט זיך געזעגנען מיט אייער ליבלינגס-אפערעטע חלומות פון ליבע
ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכא־אייסקא, גערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: ארי־על, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכראוווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
דעקאר.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע־קאסע.
אנאנס!!! קירצליך ווינכטיג נייעס!!! אנאנס!!!

MŁODA PANIENKA
ukończywszy kurs buchalterji i pisząca na maszynie poszukuje posady, bezpłatnie. Łask. of. do Adm. nin. pisma pod „Uczciwa"

אנגעהויבען די בודזשעט-דעבאטע אין לאדזער שטאט-ראט.

גרויסער אינוועסטיציע-פלאן פון דער שטאט-פערוואלטונג. עקספאזע פון שטאט-פרעזידענט דעפ. זשעמיענצקי.

נעכטען אין אווענד איז פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון שטאט-ראט, אויף וועלכער מ'האט אנגעהויבען צו דעבאטירען דעם שטאטישען בודזשעט אויפ'ן יאהר 1929-30. דער אינטערעס צו דער זיצונג איז געווען א גרויסער, און זאל איז געווען כמעט דער גאנצער קאמפלעט ראטמענער.

די סאציאליסטישע מעהרהייט פון שטאט-ראט איז ווייטער, יעדענפאלס אויסערליך, איינהייטליך, און איינינ בנוגע דעם נייעם בודזשעט. מ'ווייסט אבער נאך נישט, ווי אזוי עס וועט זיך בעציהען צום בודזשעט די אפאזיציע, וועלכע איז שוין גארנישט איינהייטליך און בעשטעהט פון עטליכע גרופען, וועלכע האבען פערשידענע אינטערעסען און פערלאנגען. צוליב דער דאזיגער סיבה איז די מורא פאר דער אפאזיציע נישט קיין גרויסע און ס'איז פאראויסצוזעהן, אז אין פערלויף פון 2 וואכען וועט דער בודזשעט אנגענומען ווערען כמעט אהן ענדערונגען.

ס'זיינען אבער מעגליך איבעראשונגען און דאס מצד דער נ.פ.ר., וועלכע פלאנט עפעס אין געהיים, אין שטאט-ראט זיינען ווידער געקומען זייט א לענגערע צייט די נ.פ.ר.-ישע אנפיהרער דעפ. וואשקעוויטש און ארוו. פיכנא.

די יודישע סאציאליסטען געהערען צו דער מעהרהייט און וועלען נישט פיהרען קיין אפאזיציע. זיי וועלען זיך וואהרשיינליך בעגנוגענען מיט ברענגען צום אויסדרוק די נאך-נישט פערווירקליכטע פאסטולאטען פון דער יודישער ארבייטערשאפט.

וואס שייך די יודיש-בירגערליכע גרופען איז זיכער, אז זיי קענען פיל נישט אויפטון, אבער אין זייערע רעדעס וועלען זיי אויפמערקזאם מאכען אויף די אנגעווענדעטע פראגען, וואס דריקען דעם יודישען בירגערטום.

* * *

נאכדעם, ווי פרעזעס האלצנרעבער עפענט די זיצונג, שטעלט

ראטמאן ביאלער

אויפ'ן ארדעם פון מאגיסטראט פאלגענדע פראגע:

אין שטאט עקזיסטירען זעהר פיל פערזיכערונגס-געזעלשאפטען, וועלכע ווערבירען קליענטען, ווען ס'קומט אבער צום אויסצאהלען א פערזיכערונגס-פרעמיע, ווערען די קליענטען שטארק שיקאנירט. היות ווי דער מאגיסטראט איז אויך פערזיכערט און קען זיין אין דערזעלבער לאגע, וואס טראכט אלזא, דער מאגיסטראט אין דער פראגע צו טון?

לאווניק אראמסקי ענטפערט, אז דער מאגיסטראט וועט דעם ענין אויספארשען און וועט אנגעהמען א שטעלונג.

ראן רעפערירט ראטמאן אנדזשעיאק וועגען דער לעבענס-מיטעל און בעהייצונגס-אקציע, וועלכע דער מאגיסטראט פיהרט איצט. דאס געלד אויפ'ן לעבענסמיטעל גיט די רעגירונג און פאר דער בעהייצונגס-אקציע גיט דאס געלד דער מאגיסטראט. די אויסגאבען פון דער בעהייצונגס-אקציע בעטרעפען

155 טויזענד זלאטעס.

ראטמ. וואיעוואודזקי (נ.פ.ר.) ווייזט אן, אז דער מאגיסטראט האט היי-יאהר נישט געהאט קיין גרויסען אינטערעס צו העלפען די ארבייטסלאזע אין דעם שווערן ווינטער. נישט-קוקענדיג אויף דער נישטיגער סומע, וואס דער מאגיסטראט האט אויף דעם צוועק אסיגנירט איז נאך די הילף געווען א פערשפעטיגטע.

דער בעריכט פון מאגיסטראט ווערט אנגענומען

אין דער קאמיסיע צו בעשטימען די ליטערארישע פרעמיע אויפ'ן יאהר 1929 זיינען געוועהלט געווארען לאווניק סמאליק און סענאטאר פאזנער.

נאכדעם, ווי ס'ווערען ערלעדיגט עטליכע קלענערע אנגעלעגענהייטען טרעט מען צו צו דער גענעראל-דעבאטע איבער'ן בודזשעט.

דער גענעראל-רעפערענט ראטס. הארטמאן האלט א גאנג קורצען רעפעראט וועגען נייעם בודזשעט, כאראקטעריזירענדיג די ציפערען פון הכנסות און הוצאות.

ראן האלט זיין

עקספאזע דער פרעז. זשעמיענצקי

די רעדע פון פרעזידענט איז געווען אן ערנסטע און זאכליכע. אין דער רעדע האט דער פרעזידענט נישט אפערירט מיט קיין שום פראזען און שלאגווערטער, נאר זיך געגוי אפגעשטעלט אויפ'ן כאראקטער פון בודזשעט פון דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג, אין פערגלייך מיט אנדערע שטעט, בנוגע וועלכע מיר זיינען שטארק הינטערשטעליג. ער האט אנגעוויזען אויף די סיבות דערפון און אויף די אויסגאבען פון מאגיסטראט.

דער פרעזידענט האט אנגעוויזען, אז דער בודזשעט איז אזוי קליין צוליב דעם, וואס עס פעהלען גרויסע אייגענע אונטערנעהמונגען, דעריבער מוזען 81 פראצענט פון אלע הכנסות גענומען ווערען פון שטייערן.

אויף יעדען איינוואוינער פאלט אויס איז לאדז 41.50 זלאטים א יאהר, אין קראקע — 48 זל., לעמבערג — 58 זל., ווארשא — 55 זל., אין בערלין — 78,7 זל., ווין — 94.2 זל., קאפענהאגען — 190.4 זל., איך האלט, זאגט דער פרעזידענט, אז אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנאליזאציע און וואסער-לייטונג וועט מען קענען ווייטער בעשטייערן די איינוואוינער, וועלכע האבען בענוצונגען פון די דאזיגע אינוועסטיציעס.

נישט אלץ, וואס דער מאגיסטראט וויל, קען ער טון,

די הארטע ווירקליכקייט

ערלויבט נישט דערצו.

אין הייגטיגען יאהר האט דער מאגיסטראט געהאט די מעגליכקייט צו מאכען גרעסערע אינוועסטיציעס, צוליב די בעדייטענדע קרעדיטען, אפילו די אויסלענדישע הלואה איז דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום אפגעלענט געווארען, האבען מיר בעקומען 2 מיליאן דאלאר פון דער ווירטשאפטליכער באנק. די הלואה האט טאקע פערגרעסערט דעם חוב פון דער שטאט, עס זיינען אבער געמאכט געווארען רווערהאפטע אינוועסטיציעס, ווי למשל: ארבייטער-הייזער, קאנאליזאציע, צענעלניע. אזוי-ארום איז גרעסער געווארען דאס שטאטישע פערמעגען.

דער שטאטישער חוב

בעטרעפט איצט 30.909.216 זלאטים, דאס שטאטישע פערמעגען 93.275.000 זלאטים.

די שטאטישע אונטערנעהמונגען גיבען גרעסערע רווחים. אין פאריגען יאהר האבען זיי געגעבען 1.950.153 זל., אין קומענדיגען יאהר וועלען זיי געבען 2.836.399 זלאטים. דער דאזיגער וואוקס קומט צוליב די פערגרעסערטע רווחים פון די טראמוואיען, עלעקטראווניע און שעכט-הייזער.

דער פרעזידענט כאראקטעריזירט דאן גאנץ גענוי די בודזשעטען פון יעדער בעזונדערער אפטיילונג און געהט איבער צו

די אינוועסטיציעס.

וועלכע ווערען פאראויסגעזעהן אין הייגטיגען יאהר: אויף די ארבייטער-הייזער 10 מיליאן זל., אויף קאנאליזאציע 4.500.000 זל., אויף בויען אן אייגענע צעגעלניע 1.500.000 זל., אויסקויפען דאס שעכט הויז 1.500.000 זל., נייע פלאסטערען אין די גאסען 2.000.000 זל., בויען נייע שולען — 1 מיליאן זל., אויספערטיגען שול-בנינים 510.000 זל., בויען א שפיטאל 1 מיליאן זל., איינקויפען פלעצער — 500,000 זל., די ארבייטען ביים פאלקס-פארק 500.000 זל. הייגטיגעם יאהר זאלען אויסגעפערטיגט ווערען 20 הייזער מיט 940 וואוינונגען.

דער פרעזידענט ענדיגט זיין רעדע דערמיט, אז דער מאגיסטראט מוז בעפרידיגען די

אונטערעסען פון אלע איינוואוינער,

דאך גערענקט ער, אז אין לאדז דאמינירען די ארבייטער און וועט פיהרען א זא פאליטיק, לויט וועלכער דער מאגיסטראט זאל מיט רעכט קענען טראגען דעם נאמען ארבייטער-מאגיסטראט.

דאס ערשטע ווארט אין דער גענעראל-דעבאטע בעקומט

ראטמאן האלענדערסקי,

(„פועלי-ציון"). ער שטעלט זיך קודם-כל אפ אויף דער אלגעמיינער פאליטיק אין לאנד. דער רעדנער זאגט, אז די בעזיצענדע קלאסען מאכען איצט א ווילדען אנגריף אויף דעם ארבייטער-קלאס, דער 8-שעה'דיגער ארבייטס-טאג ווערט א פיקציע, אלע אנדערע ארבייטער-שוץ-געזעצען זיינען נאר אויפ'ן פאפיר, די עקאנאמישע לאגע פון די ארבייטער איז א שליכטע, דער פערדינסט דערגרייכט קוים 78 פראצענט פון פארמלחמה'דיגען. די רעגירונג איגנארירט אינגאנצען די קולטורעלע פאדערונגען פון די יודען.

איבערגעהענדיג צום בודזשעט, ווייזט דער רעדנער אן, אז הגם עס פעהלט נאך פיל, וואס זאל קענען אינגאנצען צופרידענשטעלען די יודישע סאציאליסטישע ארבייטער, זיינען פונדעסטוועגען געמאכט געווארען גרויסע שריט פאראויס.

קודם כל זיינען די דירעקטע שטייערן פערגרעסערט געווארען אויפ'ן חשבון פון די אומדירעקטע, וועלכע זיינען אין דער גרעסטער טייל געגאנגען פון די ארבייטער-טאשען. דאן איז געמאכט געווארען דער אנהויב צו בויען א גרויס שפיטאל אויף וואס ס'איז שוין בעשטעטיגט געווארען 1 מיליאן זלאטים. די יודישע שולען בעקומען שוין אונטערשטיצונג, מ'דארף דאס נישט אנרופען קיין סובסידיע, ווייל דאס זיינען די קאסטען וואס מיר לעגען אויס פאר'ן מאגיסטראט, ווען מיר האלטען אויס אונזערע שולען מיט דער יודישער אונטערריכטס-שפראך.

די יודישע ארבייטער בעקומען שוין צו ביסלעך

ארבייט אויף די עפענטליכע ארבייטען

זיי בעקומען אבער נאך נישט קיין ארבייט אין די אינסטיטוציעס פון עפענטליכע געבויך, ווי גאזאוניע, עלעקטראווניע, טראמוואיען א. אז. וו.

די יודישע בירגער קענען זיך נאך נישט פערשטענדיגען מיט די בעאמטע אין מאגיסטראט אויף יודיש, דאך איז שוין געמאכט געווארען א קליינער אנהויב אין דער געזונדהייטס-אפטיילונג.

די „פועלי-ציון"-פראקציע האלט, אז דאס איז נאר אן אנהויב, זי וועט דעריבער ווייטער קעמפען פאר די גערעכטע פאדערונגען פון דער יודישער ארבייטערשאפט.

דער רעדנער טראגט אריין אין נאמען פון דער „פועלי-ציון"-פראקציע פאלגענדע פארשלאגען:

1) דער מאגיסטראט זאל זיך בעמיהען, אז די קאנצעסיאנירטע אונטערנעהמונגען זאלען אננעהמען יודישע ארבייטער און אנגעשטעלטע צוגלייך מיט אנדערע; 2) אז די פאלקס-שולען, פראפעסיאנעלע שולען און קורסען פאר יודישע קינדער זאלען געפיהרט ווערען אין דער יודישער אונטערריכטס-שפראך;

3) איינארדנען אין די שולען פאר נישט-ענטוויקעלטע קינדער עטליכע אפטיילונגען מיט דער יודישער אונטערריכטס-שפראך פאר נישט-ענטוויקעלטע יודישע קינדער.

3 עפענען אין אנהויב פון נייעם שול-יאהר פראפעסיאנעלע לעהר-קורסען פאר יודישע לערן-יונגלעך מיט דער יודישער אונטערריכטס-שפראך;

5) מעגליך מאכען דער יודישער בעפעלקערונג זיך צו קענען פערשטענדיגען אין די שטאטישע אינסטיטוציעס אויף איהר מוטער-שפראך — אויף יודיש, אלע בעקאנטמאכונגען זאלען אויך געדרוקט ווערען אין דער יודישער פרעסע אויף יודיש.

6) דער מאגיסטראט זאל מאכען בעמיהונגען אז די שטייער-געזעצען זאלען נאוועליזירט ווערען אויף דעם אופן, אז ס'זאלען בלויז גענומען ווערען דירעקטע שטייערן. מיט דעם האט זיך געענדיגט די נעכטיגע זיצונג, היינט קומט פאר די פארטזעצונג פון דער בודזשעט-דעבאטע.

סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס

ווי מיר דערוויסען זיך זיינען אין בודזשעט אויפ'ן יאהר 1929-30 אריינגעשטעלט געווארען פאלגענדע סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס: די שולען אויפ'ן נאמען פון מעדעם און מיכאלעוויטש 28.000 זל., אווענט-שול אויפ'ן נאמען פון מעדעם — 5000 זל., פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער קולטור-ליגע 13.000 זל., ארבייטער-ווינקעל — 10.000 זל., ארב. ספארט-געזעלשאפט „מארגנשטערן" 5000 זלאטעס, בארכאוו און פרץ-שול 22500 זל., שורעק-קינדער-היים — 2000 זל., אווענט-קורסען צינגל-גאס 26 5000- זל., געזעלשאפט אווענט-קורסען 1500 זל., ארב. ספארט-געזעלשאפט „שטערן" — 2000 זל., „עזרת אולמים" — 3000 זל., „מחזיקי הדעת" — 1000 זל., „בית-יעקב" — 1000 זל., עבריה — 1500 זל., ירדניה — 1000 זלאטים, שלום-עליכם — 2000 זל., החלוץ-המרכזי — 1000 זל., אווענד-קורסען ביי „מזרחי" — 2000 זל., טויב-שטומע שולע 2000 זל., לינת-הצדק — 5000 זל., פרויען שוץ-פעראיין — 3000 זל., ת"ת של הרב מייזעל 4000 זל., ספארט-פעראיין „חשמונאי" 1000 זל-אודראווסקא 3000 זל., „טאז" 2000 זל.

א ביסעל ווארימס.

(בילדלעך פון די ווארים-שטובען).

קינדער.

שעהנע, רחבות'דיגע צימערען, א ליבע ווארימקייט קומט אקעגען באלד ווי מען מאכט אויף די טיר און נעמט אזוי ליבלעך, אזוי צערטליך ארום, ווי א מאמע איהר בן-יחיד און פליסטערט מאמיש אין אויער אריין:

ביזט געביך הונגעריג, אויסגעפרוירען — זעץ דיך אנידער, מיין ליבער גאסט און וועסט זיך דערווארעמען און דאס הארץ אונטערלעהנען...

פינף יונגלעך — פאמעראנצלעך! יונג, פריש, די מוטערים מילך נאך אויף די ליפען, די בעקעלעך רויט, אויסגעקנייפט שטיקער פון פראסט און דער דלות האט שוין בעוויזען זיי צו בעריהרען מיט די שפיציגע שפאגעס, ציהען די הערצלעך און צאפלען אין די גופים'לעך, ווי געפענטעטע פייגעלעך.

— עסען! און עסען איז נישטא; ווער עס האט נישט קיין טאטע, ווער עס האט נישט קיין מאמע און די יונגע ביימלעך, שוואך פערפלאנצט ביינען זיך אונטער דער מלא פון גויט און עלענד, וועלכע דריקט און בויגט די יונגע קעפלעך, וואס א-מאלט-פער צו דער ערד?

— עסען! ווארימקייט! — ביידע זענען נישט געווען — איצט זענען ביידע דא... דעריבער זיצען זיי, די פינף יונגלעך, צוגעטוליעטע צו דער וואנד און די שטיפערישע יונגלישע אויגעלעך העגנען זיך אן, איינגעשפארט אין דעם זויערן קעסעל, וועלכער צעשפרייט דערהייל, ביז ער וועט אויפקאכען, הייסע פארע-פליגעל און נעהמט די קינדער ארומטער, אונטער זיי, ווי א קוואקע איהרע עופה'לעך...

די טיי ווערט פערטיג, ער צוגיסט זיך אין טעפלעך, די ברויטען ווערען צושניטען, די טישען ווערען געגרייט:

— זעצט זיך, קינדערלעך, איהר וועט בעקומען עסען, אפגעצוקערטע טיי מיט ברויט.

— אפגעצוקערטע טיי מיט ברויט? — די סלינע קומט זיי אין מויל אריין — אזעלכע מעדנים, א לאנג שוין איז אין די יונגלישע מיילער אריין נישט געקומען קיין זיסע טיי און פריש ברויט, א חוץ אפשר שבת און דעריבער ווערט קיין איין טראפען פון די זיסע טיי, קיין איין קרישקעלע פון דעם ברויט נישט קאליע...

רויטע אפגעפרוירענע קינדער-הענטלעך האלטען ארום די הייסע טעפלעך און ביי יעדען זופ קומט צו א פלעמעל אין די קינדערשע, בלישטשענדיגע אויגעלעך אריין.

— ס'איז ווארעם, ס'איז גוט!...

— דו, בערעלע, זאלסט זיין אן עדות, אז כ'האב גענעסען היינט, טאמער וועט די באבע נישט וועלען גלויבען...

— און, אז זי וועט מיר אויך נישט גלויבען?

— ווייסטו וואס? — ברענג איהר אהיים א שטיקעל ברויט, וועט זי שוין מוזען גלויבען.

— פונוואנען זאל איך נעהמען?

— בעט!

— טאמער וועלען זיי נישט וועלען געבען?

— וועסטו דערצעהלען די גאנצע מעשה, אז דו האסט נישט קיינעם, בלויז אן אלטע באבע, וואס ליגט קראנק, און וואס ווייגט א גאנצען טאג...

— וועסט זיי דערצעהלען, וועלען זיי אפשר געבען פאר איהר אויך א שטיקעל ברויט...

— נעה שוין, ביזט א נאר, וועל איך זאגען!

— איך שעהם מיך!...

און, אז דאס יונגעל בעקומט א שטיקעל ברויט און נאך א טעפעל טיי פאר דער באבען אויך, פליהט ער אראפ מיט גרויס פרייד פון די טרעפען.

באלוט.

ווי גרויס איז די ארימקייט אין באלוט, זי קוקט דארט ארויס פון יעדער אויסגעהאקטער שויב, יעדע „בעבעכע", מיט וועלכער אזא אויסגעהאקטער שויב איז פערשטעלט — איז א קרעבס, א ווילדער אנגעוואוקס פון דלות, די בערגער שמוציגקייטען, וואס ליגען צעלעגט איבער באלוטער גאסען און הויף — דאס זיינען בערגער פון עלענד, בערגער פון נויט, פון הונגער און פיין!... איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס דער רוף פון „נייעם פאלקסבלאט" צו עפענען ווארים-שטובען און צו געבען אומזיסט א טעפעל ווארימס, האט אזוי ברייט אפגעקלונגען אין באלוט... און הונדערטער הערצער, אין וועלכער דער יאוש האט מיט א שווערען און קאלטען אייז ביסלעכווייז פערקאוועט די ברוסטען, האט אנגעהויבען אויפצוטייען א שטראהל פון בטחון, און אז די ווארים-שטובען זיינען געעפענט געווארען זיינען זיי בעלאגערט געווארען פון דער באלוטער ארימקייט.

— איז עס אמת? — קען מען דא דערווארעמען די געפרוירענע גופים? — קען מען דא צוריקכאפען דאס אפגע'חלש'טע הארץ?

— אמת? — און טרעהרען האבען זיך בעוויזען אין אויסגעלאשענע אויגען, עקשנות-פערביטערטע און פערשטיינערטע ליפען האבען א דאנק ארויסגעשעפטשעט, און פערקרומטע פערשטייפטע פינגער האבען מיט עקשנות זיך גענומען קלאמערען אן דער פערהאנגענער האפנונג נישט אויסצוגעהן, נישט צו שטארבען פון קיין הונגער און קעלט-טויט... — אט ווי גרויס עס איז די נויט!

— קומען זיי דארט טאג-טעגליך, די נאקעטע, און בארפיסע, די אפגעריסענע, אפגעשליסענע, און אפילו די, וועלכע האבען נאך גאנצע בגדים, אפילו די, ווען דער דלות האט נאך נישט געלעגט בפירוש דעם חותם אויפ'ן אקסעל — אלע קומען. הייבער, מענער, אלט און יונג און זעצען זיך אוועק ביי די טישען — ר' אבעקומען זיי א לעפעל געקעכטס מיטאג-צייט און א טעפעל טיי מיט ברויט אינדערפריה. א טעפעל טיי מיט ברויט אווענד-צייט. און ווארעם איז דא, דער עיקר טאקע איז די ווארימקייט, די נשמות'דיגע ווי די רוחניות'דיגע; נישטא דא די פילאנטראפישע אנגעצויגענהייט, וואס אין אנדערע שטאטישע אינסטיטוציעס — דאס איז א באלוטער אינסטיטוציע, אזוי פראסט און פשוט ווי עס איז די באלוטער נויט — קומט אריין א יוד מיט א פערפרוירענע נאז און פערחלשטע אויגען איז, — גוט מארגען, גוט יאהר, זעצט אייך, זייט מוחל צום טיש און עס געזונטערהייט, ווייל די ארימקייט איז פראסט, מוז די הילף אויך זיין א פשוט'ע און א באלדיגע...

י. שרה'לעס.

ספאָרט-בעוועגונג.

3-טער לאַנדעס-קאָנגרעס פון די אַרבייטער-ספּאָרט-קלובען אין פּוילען.

דעם 3. און 4. ד. ח. איז אונטערן פאָרזיץ פון ה' קלעמענסעוויטש פאָרגעקומען אין קראָקאָ דער 3-טער לאַנדעס-קאָנגרעס פון די אַרבייטער ספּאָרט-קלובען אין פּוילען (ז.ר.ס.ס.)

צום צוזאַמענפאָהר זענען געקומען 163 דעלעגאַטען פון קנאַפּע הונדערט שטעט און פּוילען, די דעלעגאַטען האָבען זיך צוטיילט אויף פאָלגענדע פראַקציעס: 115 „טור", 45 „שטערן" און 3 — „רויטע".

דעם צוזאַמענפאָהר האָבען בעגריסט: סיים-מאַרשאַלעק ראַשינסקי, פּולק. אולריך, רעפּוטאַטען: וישולאַוסקי, פּושאַק און אַרצישעווסקי, און די ה"ה דר. קראַסוצקאַ (גער „אַוואַנגאַרד-קורסען פאַר אַרבייטער"), סטעפּאַניאַק (אַרבייטער ספּאָרט-פערבאַנד אין טשעכאָסלאָוואַקיען), קושעלאַ (דייטשער פאָלקס-בונד אין פּוילען) און בליט פון „מאָרגען-שטערן", ס'זענען אָנגעקומען שריפטליכע בעגריסונגען: צ. ק. „פּועלי-ציון" פון די אַרבייטער ספּאָרט-פערבאַנדען פון פּאַלעסטינע, פינלאַנד, דייטשלאַנד, לעטלאַנד, אונגאַרן, שווייץ, רומעניען, עסטרייך און יוגאָסלאַוויען.

אַ שריפטליכע בעגריסונג איז אויך אָנגעקומען פון וואַרשאָווער פוסבאַל-פערבאַנד (וו.אָ.ז.פּ.נ.)

דעם טעטיגקייטס-בעריכט פון ביז איצטיגען פערבאַנד גיט אָפּ ד"ר מיכאַלאָוויטש, וועלכער ווייזט אָן אויף דער שטאַרקער ענטוויקלונג פונ'ם פערבאַנד, וועלכער צעהלט שוין ביים היינטיגען טאָג העכען צעהן טויזענד מיטגלידער מיט 7 ראַיאָנען און 2 אונטערראַיאָנען. דער פערבאַנד האָט אין פערלויף פון דער בעריכטס-צייט איינגעאָרדענט צעהנדליגע מאַסען-אונטערנעהמונגען אין וועלכע ס'האָבען אַנטיילגענומען טויזענדער ספּאָרט-לער. דער פערבאַנד האָט אויך אויסגעבילדעט אַ גרויסע צאָהל אינסטרוקטאָרען וועלכע פיהרען שוין היינט אָן זעלבסטשטענדיג מיט דער ספּאָרט-אַרבייט.

די בעציהונג פון די זעלבסטפערוואַלטונגען צום אַרבייטער-ספּאָרט ווייזט אָן דער רעדנער, איז נאָך ביים היינטיגען טאָג אַ גלייכגילטיגע מיט אויסנאַם פון עטליכע שטעט, וואו ביי דער מאַכט שטעהען די אַרבייטער-פאַרשטעהער, די ערפאָלגרייכע אַרבייט פון פערבאַנד וועט אָבער די ביז-היינט גלייכגילטיגע בעציהונג צווינגען צו ענדערען. דער פערבאַנד קאָן אָבער פערצייכענען אַנערקענונג פון מלוכה'שען פערבאַנד פאַר פיזישער ערציהונג.

אין דער דיסקוסיע, וועלכע האָט זיך געצויגען לאַנגע שעה'ן, האָט דער גרעסטער טייל פערנומען די פראַגע פון פּאָליטישע ליניע פון פערבאַנד וועלכע ס'האָבען אַרויסגערוקט די „שטערן"-פאַרשטעהער.

פון די אָנגענומענע בעשלוסען איז כדאי צו דערמאָנען פאָלגענדע:

דער פערבאַנד אָרדענט איין סיסטעמאַטיש יעדעס יאָהר אינסטרוקטאָרען-קורסען;

אויפפאָדערען די אַרבייטער-פראַקציעס צו קעמפען אין די שטאָט-ראַטען אונטערצושטיצען די אַרבייטער-ספּאָרט-קלובען;

איינצואָרדענען אין גאַנץ פּוילען יעדעס יאָהר אַ פּראָפּאַגאַנדע-טאָג פאַר'ן אַרבייטער-ספּאָרט;

אַרויסצוגעבען צייט-שריפטען אין פּויליש און יודיש;

ווענדען זיך צו דער פּ.פּ.ס.'ישער סיים-פראַקציע דאָס זי זאָל ווייטער קעמפען צו סובסידירען דעם אַרבייטער ספּאָרט-פערבאַנד מיט אַ מיליאָן זלאָטעס און

איינצואָרדענען די נאָמאַלע קאָנגרעסען אַנשטאָט יעדעס יאָהר יעדע צוויי יאָהר.

צום סוף איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ נייע פערוואַלטונג אין וועלכער ס'זענען אַריינגעגאַנגען פון די יודישע אַרבייטער-ספּאָרט-קלובען די ה"ה: גאָטליב, ד"ר קראַסוצקאַ און טיטעלמאַן.

מיט'ן געזאַנג פון אַרבייטער-לידער און פון א"י יודישע רעלעגאַטען די „פּועלי-ציוניסטישע „שבועה" איז דער קאָנגרעס געשלאָסען געוואָרען.

קאָנפערענץ פון די „שטערן"-קלובען אין פּוילען.

אין קראָקע איז פאָרגעקומען דעם 3. און 4. ד.ח. די ערשטע קאָנפערענץ פון די „שטערן"-קלובען אין פּוילען.

אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט העכער פופציג פאָרשטעהער פון 23 קלובען.

נאָכ'ן אַרומרעדען אַ גאַנצע ריי אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ צייטווייליגע פערוואַלטונג וועלכע זאָל אָנפיהרען מיט דער אַרבייט ביז צום ערשטען לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר.

דער ערשטער צוזאַמענפאָהר פון די „שטערן"-קלובען אין פּוילען איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופען אויף שבועות ה. י.

ה. ב—ן.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

נילטיג דעם 20-טען פעברואַר 1929

L. F. 8841

די איצטיגע פרעסט, ווי אַן אויסערגעוועהנליכע נאַטור ערשיינונג, וועט לויט אונזער מיינונג אַנערקענט ווערען פאַר אַ גענוגענדען רעכטליכען גרונד אייך צו בעפרייען פון דער אַרויפגעלייגטער שטראָף פאַר זיך נישט צושטעלען אין דער בעשטימטער צייט צו דער געריכטס-פערהאַנדלונג בפרט, ווען איהר וואוינט ווייט פון געריכט און איהר האָט נישט קיין וואַרימע מלבושים.

די בקשה וועגען דער בעפרייאונג דאַרפט איהר נישט איצט שוין דערלאַנגען, נאָר איהר האָט צייט, ווען איהר וועט דערהאַלטען די מעלדונג וועגען דער שטראָף.

8842 פּ. ל. פון פראַנציסקאַנער גאַס:

8843 אַ טעגליכער לעזער פּאָלודניאָווע 25:

8844 א. י. פון וואָלבאָרסקע:

8845 מאָטל הויכנלערנטער לוטאָמירסקע 21

8846 ב. וו—וויטש:

8847 אַ גרופּע בוי-טישלער:

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 מיטבערענגענדיג די צייטונג.

8848 ק—ש:

איהר מוזט זיך ווענדען אין קרייז-געריכט מיט אַ בקשה וועגען דער אויסבעסערונג פון דער מעטריקע.

8849 יוסף גט פון זאַרזשעווסקע:

דער רעכטסקאָנסולענט וויל אייך מסתמא בעשווינדלען, אויב ער רעדט אייך איין, אַז ער וועט אויספּועלן, אַז מען זאָל אייך איינמעלדען אויף אייער פאָטערס נאָמען. אויב אייער מוטער האָט מיט אייער פערשטאָרבענעם פאָטער נישט געהאַט קיין חתונה-אַקטען, קאָן נאָר זיין אַ רייד וועגען מעלדען אייך אויף אייער מוטערס נאָמען.

8850 ל. מ.

ס'איז קודם כל אַ פראַגע וועגען וואָס פאַרא קאָרעס עס האַנדעלט זיך און ווי אַלט אייער זוהן.

בכלל וואָלט געווינשען געווען, אַז איהר זאָלט זיך וועגען דעם ענין פערזענליך דורכרעדען מיט אונזער יוריסט.

8851 ל. ניידאָרף:

דער דאָקטאָר האָט דאָס רעכט צו פאָדערן פון סובלאָקאַטאָר אויך אַן'ענטשפּרעכענדען טייל אויפ'ן חשבון פון לאָקאַל-שטייער.

8852 אַ טרייער לעזער פון זשיכלין:

אַ בעפרייטער אויפ'ן סמך פון אַן'אָפּיעקונסטוואַ מוז אויך בעצאָהלען מיליטער-שטייער. בעפרייט פון צאָהלען ווערט ער נאָר פאַר די יאָהרען, ווען ער, מאַכט דורך די 5 חדשים'דיגע רעקרוטישע איבונגען און ווען ער ווערט גערופען אויף די אַלגעמיינע מיליטערישע איבונגען.

8853 ג. ג.'ס

מען האָט אייך נישט ריכטיג אינפאָרמירט, אַז אייער הויזווירט קאָן פון אייך פאָדערן דירה-געלד וויפיל ער וויל און אפילו אייך איינגאַנצען פון דער וואוינונג עקסמיסירען, ווייל איהר אַלס שטאַטלאָזער בירגער, געניסט נישט פון די הנחות פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ. אין דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ רעדט זיך נאָר וועגען בירגער פון אַזעלכע מלוכות, וועלכע אַנערקענען נישט פאַר פּוילישע בירגער אַזעלכע הנחות.

דעם דאָזיגען כלל קאָן מען אָבער בשום אופן נישט אָנווענדען לגבי שטאָטלאָזע און אין ערגסטען פאַל אפילו אויך נישט לגבי בפרוש'ע בירגער פון דער ראַטען-רעפּובליק.

8854 י. ס—סקי:

געוויס איז 36 פּראָצ. אַ יאָהר ליכווע-צינזען, וואָס שייך דער מאָס פון דער שטראָף, איז דאָס אָפּהענגיג פון דעם אומשטאַנד, אין וואָס פאַר אַ מאַטעריעלען מצב דער בעל חוב האָט זיך געפונען, צי דער מלוה בעשעפטיגט זיך פּראָפעסיאָנעל מיט באָרגען געלד אויף צינזען, און צי האָט דער מלוה באַלד זיך אָראָפּגענומען פאַר'ן ערשטען האַלבען יאָהר די בעטרעפענדע סומע פּראָצענט

רודאָלף ערמאָרדעט.

דעם חתן פון זיין געליבטער *).

פירשט דע-בראַגאַנצאַ.

אין דער מינוט, ווען מאַריאַ (מערי) וועטשעראַ האָט זי דערקענט מיט רודאָלפ'ן, איז זי נישט מעהר געווען פריי, זי האָט שוין פון פריהער געהאַט אַ חתן דעם פירשט דע-בראַגאַנצאַ. זי האָט רודאָלפ'ן וועגען דאָזיגען חתן נאָר נישט דערצעהלט, און דער מאָמענט, ווען רודאָלף איז געוואָהר געוואָרען וועגען זיין קאָנקורענט, איז געווען נאָר טראַגיש פאַר דעם פירשט בראַגאַנצאַ. ער האָט עס בעצאָהלט מיט'ן לעבען.

מיר וועלען איצט דערצעהלען די געשיכטע פון דער ערשטער ליבע פון מאַריאַ וועטשעראַ און דעם פירשט בראַגאַנצאַ און דעם טראַגישען סוף, דער קייזער פראַנץ יאָזעף האָט געוואָלט זיין אייניגענעם זוהן אריינוואַרפען אין קעלער אַלס געמיינעם פערברעכער.

די געשיכטע פון דער ליבע איז געווען אַ קורצע.

אין אַ געוויסען אָווענד האָט פון אַ נייטען פאָטעל אין דער ווינער אָפּערע דער פירשט דע-בראַגאַנצאַ געוואָרפען אַ בליק אויף דער שכנות'דיגער פאַרטער-לאָזשע. עס איז אין איהר געזעסען מערי אין געזעלשאַפט פון איהר מוטער, שוועסטער און פעטער באַלטאַצי. בראַגאַנצאַ איז ביים אָנבליק פון מערי געוואָרען גאַנץ פער'כשופט ער האָט זי לאָרנעטירט אָהן הפסקה, כמעט אויסגעקריצט די דאַמען, וועלכע זענען געזעסען פערטיפט אין דער מוזיק, האָבען נישט בעמערקט זיינע בליקען. מיט אַמאָל האָט ער בעמערקט אַ בייזען קנייטש אויף דעם שטערען פון ה' באַלטאַצי. ער האָט איהם שוין געקענט פריהער פון זעהען און ער האָט אָבערזירט, אַז לעאָנאַרד באַלטאַצי איז אויפגעשטאַנען ביים און איז אַרויסגעגאַנגען פון דער לאָזשע. ער האָט דערוואַרט, אַז ער וועט קומען, כדי איהם אויפמערקזאַם צו מאַכען צוליב זיין זאומדנאַקט. פירשט בראַגאַנצאַ איז אַוועק פון טעאַטער. אָבער יענע נאַכט איז פון איהם פערוואָגעלט געוואָרען דער שלאָף. די גאַנצע נאַכט איז געשטאַנען פאַר זיינע אויגען די פערכשופטע געשטאַלט פון מערי. די רוה איז ביי איהם אַוועקגענומען געוואָרען און ער האָט געפיהלט, אַז ער ווערט משוגע פון ליבע.

דעם אַנדערען טאָג אין דער פריה איז פירשט דע-בראַגאַנצאַ אָפּגעפאָהרען קיין זבּאַרען, כדי ראַרט אויפצוזוכען באַלטאַצי, וועמען ער האָט ראַרט געזעהען נישט איינמאָל אין קלוב ביים גרינעם טיש. באַלטאַצי איז געזעסען אַליין און האָט פון דער פּייקע אַרויסגעלאָזט אַ געריכטען רויך. פירשט בראַגאַנצאַ האָט זיך צו איהם דערנעהנטערט.

— הער באַלטאַצי — אמת? איהר דערמאָהנט אייך מיך נישט?

— ניין!... יאָ! — האָט אויף אַ מאָמענט זיך געוואַקעלט באַלטאַצי. יאָ, דאָס זענט איהר, ראַכט זיך, וואָס איהר האָט אַנומעלט אַזוי אומדיסקרעט געקוקט צו מיין שוועסטערן-טאָכטער.

דער יונגערמאַן האָט ענערגיש איבערגעריסען:

— איך בין פירשט בראַגאַנצאַ.

— אַה! — דאָס פּנים פון באַלטאַצי האָט אַביסעל אויפגעשיינט. וואָס אייגענטליך ווילט איהר?

— מעג איך זיך זעצען?

— ביטע, דער פאָטעל איז פריי.

— אַ דאַנק. איך וואָלט וועלען וויסען, ווער עס איז דאָס בראָנעטע מיידעל אין דעם ראָזאַקליידעל, וואָס איז געזעסען אין דער לאָזשע פאַר אייך?

— און אַז איך וועל אייך זאָגען, אַז דאָס איז געווען מיין שוועסטערס טאָכטער, וועט דאָס פאַר אייך זיין גענוג?

— ניין, איך מוז וויסען ווי אַזוי זי הייסט.

— און וואָס נוצט דאָס אייך אָן? פירשט, איהר זעהט אויס צו זיין אַ זעהר נייגעריגער פערזאָן.

פירשט בראַגאַנצאַ האָט זעהר נערוועז געקלאַפּט מיט די פינגער אין טיש.

— דערפאַר... ווייל איך בין פערליבט!... איך וויל, אַז איהר זאָלט מיך איהר פאָרשטעלען... היינט — מאָרגען — ווען איהר ווילט, אַבי ווי אַמגיכסטען. אַ נאָמען האָב איך אַ גוטען, אַ פערמעגען אויך גאַנץ נישט-קשה'דיג. איהר האָט זיכער געלייענט, אַז איך האָב ערשט נישט לאַנג געוואונען אַ לאַנג-יעהריגען פּראָצעס מיט אַן'אומעהרליכען גלויבינער פון מיין פאָטער, וועלכער האָט געהאַלט צוריקבען מיינע גיטער ביי נעאַפּאָל. אָבער די גערעכטיגקייט האָט טריומפירט... יאָ, ענטשולדיגט, וואָס פאַר אַ ווייַן טרינקט איהר?

ער האָט זיך דערמאָהנט, אַז ער איז אַרויס פון גלייכגילטיגקייט און אַז דער קעלנער שטעהט שוין עטליכע מינוט ביים טישעל און וואַרט שוין אויף אַ בעשטעלונג.

באַלטאַצי איז געווען גאַנץ בערוישט.

— רהיינוויין... צי שפּאַסט איהר נאָר נישט?

— איך פערשטעה אייך נישט! צי קאָן מען אין אַזעלכע ענינים שפּאַסען?

— אָבער אַזוי פּלוצים?

— יאָ.

— אָבער איהר קענט דאָך נישט איהר נשמה!

— איך קען!... אין די וואונדערפולע אויגען שפּיגעלט זיך אָפּ אַ וואונדערפולע נשמה. צי האָט איהר אַן'אַנדערע מיינונג וועגען אייערע שוועסטערן-טאָכטער?

— איך?... — אָבער ניין!... איהר זענט גערעכט!

— אַלזאָ, ווען פאָהרט איהר מיט מיר און מיך פאָרצושטעלען... דעם פרייליין?...

— באַראָנין מערי וועטשעראַ!... איך פאָהר היינט אַהין! אפשר אָוענדס...

— נו, אַלזאָ פאָהרען מיר צוזאַמען... תיכף... מיר וועלען נאָך אַקוראַט אָנקומען צום צאַ קיין ווין.

אומאָפּהענגיג דערפון, וואָס פירשט דע-בראַגאַנצאַ האָט זיך פערעכענט צו די שעהנסטע פאַרטיעס אין דער ווינער אַריסטאָקראַטיע, האָט זיין פּראָפּאָזיציע דאָך איבעראַשט די מוטער פון מערי. עס זענען געווען צוויי סיבות דערצו.

די מוטער האָט געדענקט די ערצעהלונגען פון אַן'אַרצט, וואָס האָט געראַטען ניך חתונה צו מאַכען די טאָכטער. דער יונגער-צושטאַנד פון מערי האָט אַפילו נישט דערזעהן קיין אומרוה אין האַרץ פון דער מוטער, אָבער עס איז איהר געווען פּערדעכטיג די ענדערונג פון די שטימונגען ביי מערי. אין געוויסע מאָמענטען איז זי געווען גאַנץ פערטראַכט ערנסט, שוויינענדיג און האָט אויך נישט געוואָלט אויף אַ מינוט אַרויס פון דער היים. אויף פראַגען האָט זי געענטפערט מיט „יאָ" אָדער „ניין" און זי איז אויך געזעסען ביז פאַר וואָס די מוטער און שוועסטער רייצען זי מיט אַ „אומנוציגער צערטליכקייט". זי האָט זיך פערשלאָסען אויף גאַנצע טעג מיט אַ ביכעל, וואָס די בלעטלעך פון דאָזיגען ביכעל זענען אָפט נישט געווען דורכגעשניטען, זי איז געזעסען ביים פענסטער מיר, בלאַס און אַפּאַטיש נור איהרע אויגען האָבען אומנעוועהנליך געברענט. זי האָט גאָרנישט גערערט. ווען זי האָט זיך בעקענט מיט רודאָלפ'ן איז זי פּאַמעליך צוריקגעקומען צום נעזונד.

דאָ איז זי ווידער אַריינגעפאַלען אין אַ צווייטען עקסטרעם. זי האָט געדאַרפט בעוועגונג, איז אַרויס מיט דער שוועסטער אָדער אַליין אויף דער גאַס שפּאַצירען, האָט געמאַכט יעדען טאָג נייע איינקויפע און האָט געפאָדערט פון דער מוטער, אַז זי זאָל זי פיהרען אין טעאַטער און אויף טאַנץ-אָווענדען, וואו זי איז געשטאַנען אין מיטעלפּונקט פון אַלגעמיינעם אינטערעס. אָט די סטאַבילע ענדערונג און די שטימונגען פון מערי וועטשעראַ האָט שטאַרק בעאונרוהיגט די מוטער.

אין יענער צייט האָט די מוטער פון מערי וועטשעראַ אָנגעהויבען ליידען אַליין פון פינאַנציעלע שווערינקייטען. זי האָט געלעבט פון איין טאָג אויפ'ן אַנדערען. מיט פאַנטאַסטישע חשבונות אויף נייע הכנסות פון מאַן'ס ירושה אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, מיט האָפנונגען אויף הלוואות א. אַז. וו. זי האָט נישט געשפּאָרט אויף שעהנע קליידער פאַר דער טאָכטער און זי האָט זיך גערעכענט דערמיט, אַז זי וועט ווי לייכט אָפּצאָהלען דאַרויף, וואָס זי וועט די טאָכטער חתונה מאַכען מיט עפּעס אַ רייכען יונגערמאַן. אָבער דאָ האָט זיך עפּעס נישט אַזוי אַלץ אין אָרדנונג געפיהרט. ביי פערשידענע שידוכים, וואָס מען האָט גערערט דער טאָכטער, זענען די יונגעלייט אַפילו געפעלען געוואָרען, אָבער זיי האָבען נישט געהאַט קיין געלד. עס זענען אויך געווען מאַנכע רייכערע, אָבער זיי האָבען נישט געהאַט קיין יחוס.

ביי דער דאָזיגער סיטואַציע האָט זיך דער מוטער דער יונגער, שעהנער, אויסגעבילדעטער, איידעלער, רייכער און יחוס'דיגער פירשט דע-בראַגאַנצאַ אויסגעוויזען ווי אַ אוצר, וואָס איז אַראָבגעשיקט געוואָרען פון הימעל. ער האָט זיך אויסגעוויזען צו זיין פעהיג צו בערוהיגען דעם טעמפּעראַמענט, וואָס איז פאַר דער צייט רייף געוואָרען ביי מערי און אויסערדעם איז ער געווען אימשטאַנד צו ראַטעווען די פאַמיליע וועטשעראַ פון קרעם שווערען צושטאַנד. די מוטער איז דערפאַר געווען זיכער, אַז זי וועט בעקומען די הסכמה פון מערי צום דאָזיגען שידוך.

(ווייטער קומט)

*) זעה „נייער פאָלקסבלאַט" נומער 39.

אַרעסטירט אַ ייִדישען שאַנטאַ־זשיסט אין פּאַריז,

געוואָלט בעשווינדלען מיט 2 מיליאָן פראַנק.

אַ אינטערעסאַנטע שאַנטאַזש־אַפערע איז ענטדעקט געוואָרען פון דער פּאַריזער פּאָליציי.

מיט אַ יאָהר צוריק האָט אַ גרויסער פאַבריקאַנט פון אַ שטעטעל ביי פּאַריז געמאַכט אַן ערפינדונג פון אַן אַפּאַראַט, וועלכער האָט געוואָלט בעקומען אַ גרויסע פּאָפּולאַריטעט. ער האָט איבערגעגעבען אַ געוויסע נ...ל לעווי, אָדער ווי ער האָט זיך אומעטום גערופען גרינוואַלד, געבוירען דעם 1־טען דעצעמבער 1897 אין נאַנסי, דאָס רעכט פון אויסשליסליכען פערקויף פון די אַפּאַראַטען איבער גאַנץ פראַנקרייך. חוץ דעם האָט לעווי־גרינוואַלד געמאַכט מיט דעם פאַבריקאַנט אַ קאָנטראַקט, לויט וועלכען דער ערשטער נעהמט זיך אונטער צו בעקומען אין משך פון 1 יאָהר אַ גרעסערע סומע געלד פאַר דער אַקציען־געזעלשאַפט, וועלכע עס האָט זיך געשאַפען, כדי צו פּראָדוצירען די אַפּאַראַטען.

עס איז אָבער אַדורך אַ יאָהר צייט, און לעווי האָט גאָרנישט אויפגעטון לויט זיין קאָנטראַקט, ד. ה. ער האָט נישט בעקומען קיין איין סאַנטים געלד פאַר דער אַקציען־געזעלשאַפט. איין זאַך האָט ער אָבער יאָ בעוויזען: ער האָט זיך פערשטאַנען אַריינצודרעהען אין דער פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט און האָט אַפילו אַריינגעפיהרט אַהין אַ געוויסען באַנק־דירעקטאָר רענע־בערסאַ, אָבער אויף אַזאַ אופן, אַז קיינער האָט נישט געוואוסט וועגען זיינע פריינדליכע בעציהונגען מיט איהם. ווען עס האָט זיך געענדיגט דאָס יאָהר און דער קאָנטראַקט איז פון לעווי נישט ערפילט געוואָרען, האָט מען איהם ערקלערט, אַז מעהר נויטיגט זיך די געזעלשאַפט נישט אין זיין מיטאַרבייטערשאַפט.

דערווייל האָט אַן אַנדערע פּערזאָן בעקומען די נויטיגע געלדער פאַר דער געזעלשאַפט. דאָס געלד האָט מען איינגעלעגט אין אַ באַנק און דאָס ערשטע האָט בערסאָ, פּלוצלינג ערקלערט, אַז דער ענטזאַגטער לעווי־גרינוואַלד האָט אַ קאָנטראַקט מיט דער געזעלשאַפט, אַז ער דאַרף פאַר איהר בעזאָרגען דאָס געלד, און אַז אויב גרינוואַלדס אינטערעסען וועלען איצט ליידען, וועט ער, בערסאָ, פערפיהרען געגען דער געזעלשאַפט אַ פּראָצעס און וועט בלאָקירען אויפ׳ן געריכטליכען אופן די געלדער אין אַלע בענק.

דאָס האָט בעדייטעט, אַז די פאַבריקאַציע פון די אַפּאַראַטען דאַרף זיך אָבשטעלען, אַז עס הויבט זיך אָן אַ גרויסער סקאַנדאַליעזער פּראָצעס א. אַז. וו. פאַר דעם פאַבריקאַנט, וועלכער איז געווען דער פּרעזידענט פון דער פערוואַלטונג וואָלט עס געווען אַ ביטערער שטאַרקער קלאַפּ, און ער האָט נעמט אונטערגעבען זיך און אַרויסצאָהלען לעווי־גרינוואַלד׳ן פאַר ברעכען דעם קאָנטראַקט 500.000 פראַנק מיט אַקציעס און 1000 פּאַיען בעטייליגט אין גאַנצען געשעפט. חוץ דעם האָט גרינוואַלד בעקומען דעם פאַבריקאַנטס אויטאָמאָביל.

איצט הויבט אָן די חברה גרינוואַלד־בערסאָ זוכען צו פערקויפען זייערע אַקציעס און זייערע רעכט אויף בעטייליגונג אין געשעפט פאַר אַ ווי מעגליך גרעסערען פּרייז. זיי ווענדען זיך לכתחילה צו די קאָנקורענטען פון׳ם פאַבריקאַנט און בעטען פאַר זייערע אַקציעס 2 מיליאָן פראַנק, מען וויל אָבער מיט זיי נישט רעדען און דאַן זענען זיי געצוואונגען פאָרצולעגען די אַקציעס צום פאַבריקאַנט אַליין.

דער לעצטער איז שוין אָבער מיעד פון די שאַנטאַזשיסטען. ער געהט אַוועק אין קרימינאַל־פּאָליציי און דערצעהלט די גאַנצע מעשה. דער פּראָקוראָר פעראינטערעסירט זיך מיט דעם גאַנצען ענין. גיט איהם איבער אַן אויספאָרשונגס־ריכטער. צוויי פּאָליציי־אינספּעקטאָרען שפּירען דערווייל נאָך גרינוואַלד׳ן, הערען אין אַ ספּעציעלען מיקראָפאָן אַלע זיינע געשפּרעכען, וועלכע ער פיהרט מיט דעם פאַבריקאַנט אין זיין קאַבינעט, און ווען ער קומט צופאָהרען אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען צום פאַבריקאַנט אין דעם לוקסוס־אויטאָמאָביל, וואָס ער האָט אויסגעפּרעסט ביי איהם — כדי צו פערענדיגען דאָס געשעפט און בעקומען דאָס געלד — טרעפען איהם צוויי אינספּעקטאָרען און פיהרען איהם אַוועק גלייך צום אויספאָרשונגס־ריכטער.

לעווי איז רוהיג. ער גלויבט נאָך נישט. אַז די זאַך איז ערנסט. אָבער אַז מען הויבט איהם אָן איבערצוגעבען אַלע רייד, וואָס ער האָט געפיהרט ביים פאַבריקאַנט אין קאַבינעט, פערשטעהט ער, אַז ער האָט פערשפּילט און איז זיך מודה אין אַלין.

די רייכטימער פון ים=המלח

ווערען געשאַצט אין 800 מיליאָן פונט.

לאָנדאָן. (יט"א) דער ערשטער נציב־העליון פון ארץ־ישראל, סער הערבערט סעמיועל האָט די טעג געהאַלטען אַ פאָרטראַג אויף דער טעמע „דאָס היינטיגע ארץ־ישראל".

צו. אַנד. האָט סער סעמיועל ערקלערט, אַז הגם ארץ־ישראל איז צו קליין פאַר די מיליאָנען יודען אויף דער גאַנצער וועלט, דאָך וועט די ענטוויקלונג פון לאַנד אונטער דעם בריטישען מאַנדאַט מעגליך מאַכען 3 מיליאָן יודען זיך איינצואָרדנען אין ארץ־ישראל.

יעדעס יאָהר, האָט סער סעמיועל ווייטער ערקלערט, ווערען געשפּענדעט פאַר׳ן ארץ־ישראל־אויפבוי 700,000 פונט, העברעאיש, וואָס האָט זיך שוין געפינען אין צושטאַנד פון אונטערגאַנג, ווערט די שפּראַך פון לאַנד.

סער סעמיועל האָט לסוף בעריהרט די פראַגע וועגען די נאַטירליכע רייכטימער פון ים־המלח און ערקלערט, אַז לויט די בערעכנונגען פון פאַכקענער, בעטרעפט דער ווערט פון די ים־המלח־מינעראַלען אַרום 800 מיליאָן פונט.

יודישער קאַמער־טעאַטער „אַרט"
זאַכאַדניאַ 43
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט - 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט
דער פּראַכטפולער 5. קאַרנאַוואַל־פּראָגראַם
א. נ. „מאַסקאַראַד"
1) אובערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואַלד־גזלן.
6) אַ מויד אַ צימעס. 7) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) דער ווייסער מאַסקאַראַד.
טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אָבערזשאַנעק. :—: מוזיק־קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט־עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונד.

פּאַריז.

די פּאַריזער פייער־לעשער.

(ענדע פון 3־טער זייט).

שוך־קעלערען („אברים"), די נאַכט איבערפאַלען, די טאָג באָמבאַרדירונגען, און קען מען רעדן איצט איבערגעבען אין ציפער דעם העלדענמוט פון פּאַריזער פייערלעשער און זיין איבערנאַטירליכע דרייסטקייט?

זיי האָבען בעקומען אַ בעפעהל:

— היט אָפּ פּאַריז!

און זיי האָבען דעם בעפעהל אויסגעפיהרט.

* * *

אָבער לאָמיר אַ בלעטער טון די געשיכטע פון 1927.

די מלחמה — אַ פערגאַנגענע כמאַרע.

ווערען די שרפות ווייניגער?

ליידער, ניין.

אין יאָהר 1841 זענען געווען 203 שרפות אין פּאַריז. אין יאָהר 1927 — 2288.

דער, וועלכער האָט נישט פיינד קיין סטאַטיסטיקעס, וועט זיך קאָנען בעקענען מיט׳ן צאָהל פון די שרפות אין יאָהר 1927 לויט׳ן חודש.

אין מאָנאַט יאַנואַר: 216 שרפות; אין פעברואַר 182; מערץ — 169; אַפּריל — 177; מאַי — 190; יוני — 175; יולי — 214; אויגוסט — 151; סעפּטעמבער — 128; אָקטאָבער — 165; נאָוועמבער — 210; דעצעמבער — 311.

און ווען איך וואָלט נישט מורא געהאַט צו ערמידען מיט ציפערען, וואָלט איך נאָך געבעטען ביי דער סטאַטיסטיק אונז אָנצווייזען, אין וועלכע שעה׳ן די שרפות זענען דאָס רוב פאָרגעקומען אין יאָהר 1927.

פון האַלבע נאַכט ביז 1 אַ זייגער — 58 שרפות; פון 1 ביז 2 — 35; פון 2 ביז 3 — 39; פון 3 ביז 4 — 33; פון 4 ביז 5 — 33; פון 5 ביז 6 — 33; פון 6 ביז 7 — 43; פון 7 ביז 8 — 61; פון 8 ביז 9 — 81; פון 9 ביז 10 — 94; פון 10 ביז 11 — 138; פון 11 ביז 12 — 127; פון 12 ביז 13 — 145; פון 13 ביז 14 — 96; פון 14 ביז 15 — 129; פון 15 ביז 16 — 128; פון 16 ביז 17 — 106; פון 17 ביז 18 — 123; פון 18 ביז 19 — 170; פון 19 ביז 20 — 177; פון 20 ביז 21 — 132; פון 21 ביז 22 — 127; פון 22 ביז 23 — 79; פון 23 ביז האַלבע נאַכט — 92.

ביי דער מיליטערישער רעוויע פון 14־טען יולי אויף לאָנגשאַם, בעת דער גאַנצער מיליטערישער קאָרפּוס פון פראַנקרייך ציהט זיך דורך, ווי אַ קינאָ־באַנד, פאַר׳ן פראַנצויזישען מלוכה־פּרעזידענט; ווען דער פּרעזידענט קוקט זיך צו מיט גרויס הנאה צום אַפּאַראַט פון מלחמה און זעלבסטשוץ, וועלכע קייקעלט זיך פאַר איהם מיט די מענער, פערד און קאַנאָנען; ווען דער מיליטערישער פּאַראַד שפּרייט זיך אויס מיט זיין גאַנצען פּוץ און מאַכט, דעמאָלט נעהט אויך דורך דער רעגימענט פון די „סאַפּיאָרען" און פייערלעשער מיט זייערע קישקעס, קייטען, פּאָמפּעס און לייטערס. צווישען אַלע פראַנצויזישע רעגימענטען זענען זיי פון די בעליבטסטע פון די מעהר העלדישע. פּאַריזער ראַמען וואַרפען זיי צו בלומען און לופט־קושען. די אַפּלאָדיסמענטען קנאַלען. פעסטע, יונגע מענער זיצען אויף זייערע מכשירים און שווייגען. זיי גענוסען אָבער אויף אַ פולער מאָס פון די אַפּלאָדיסמענטען — אויסדרוק פון דער טיפער אָנערקענונג. דאָס איז אפשר זייער גאַנצער שטיקעל שכר פאַר דער טאָג־טעגליכער העלדישקייט, וועלכע זיי בעווייזען אויף זייער פּאָסטען, צווישען וואַסער און פייער!

און אין דעם מאָמענט פלאַמט זייער פנים פאַר פייער, פאַר׳ן פייער, וואָס לייכט אויף זיי פון דער אָנערקענונג פון דער שטאָט פּאַריז.

(פּאַריזער היינט).

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און .ווענערישע קראַנקהייטען
ווענער - שוואַכע, לישען אונרסט. רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ- ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד.

Dr. N. TRACHTENHERC
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 33-16
נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן). (65

פון דער לינקער זייט האָט זיך אָנגעהויבען אַ שטיק שטח פערוואַקסען מיט געדיכטע קשאַקעס, און פון רעכטס איז געווען אויסגעטראָטען אַ שמאָל וועגעל פאַר פוס־געהער...

אויפהויבענדיג זיך פון זיין געזעס, און אָנהאַלטענדיג זיך אינ׳ם רודער, האָט וואָלאַדעק אַרויסבעצויגען פון הינטער זיך דאָס לעדערנע קישעלע.

דערנאָך האָט ער פערקירעוועט אויף סאַמע מיטען פון שאָסעי, און ראַפּטום זיך אָפּגעשטעלט, אויסלעשענדיג אַלע לעמפּלעך.

נישט־אַכטענדיג אויף דער געוואַלדיגער שנעלקייט האָט זיך זיין אויטאָ נאָך געיאָגט עטליכע שריט מיט אָפּגעשטעלטע רעדער, און זיך אָפּגעשטעלט.

וואָלאַדעק׳ן האָט עס מיט האַסט אַ שליידער געטון אויפ׳ן רודער, אָבער ער איז שוין גרייט בעוועזן אויפ׳ן שטויס, און אויסמיידענדיג אַ קלאַפּ אייזערנער אָפּגעשטאַנען.

אין אַ סעקונדע שפּעטער האָט קאַטשאַלקאָווסקי׳ס אויטאָ איהם אָנגעיאָגט.

נישט טראַכטענדיג וועגען דעם, וואָס וואָלאַדעק געהט טון, האָט קאַטשאַלקאָווסקי נישט בעוויזען צו טאָרמאָזירען זיין אויטאָ, און וואָלאַדעק האָט דערזעהן, ווי הינטער זיינע פּלייצעס האָט זיך בעוויזען די שוואַרצע רוישענדע מאַסע, און אַ קירעווע געטון אויף לינקס, כדי אויסצומייַדען אַ צוזאַמענשטויס.

קאַטשאַלקאָווסק׳ס חברה־לייט האָבען אַזש אַ געשריי געטון פאַר נחת.

וואָלאַדעק האָט דערווייל אַ כאַפּ געטון דאָס לעדערנע קישעלע, און מיט דער גאַנצער קראַפט זי אַ שליידער געטון קאַטשאַלקאָווסקי׳ן אין פנים.

דאָס קישעלע האָט געטראָפען פונקט אין ציל.

דער איבערגעשראָקענער און צערודערטער קאַטשאַלקאָווסקי האָט לכתחילה נישט פערשטאַנען, וואָס ער האָט בעקומען געוואָרפען אין פנים, און ער האָט אויפגעהויבען דעם עלענבויגען, כדי זיך צו שיצען פאַר אַ קלאַפּ.

ס׳איז אָבער געווען צו שפּעט: מיט איהר גאַנצער שווערקייט האָט דאָס קישעלע אַ קנאַק געטון איהם אין פנים, און איידער ער האָט זיך בעוויזען צו בעזינען, וואָס ער געהט טון, האָט ער מיט׳ן רודער שאַרף אַ קירעווע געטון אויף רעכטס, און דער אויטאָמאָביל זיינער האָט זיך מיט אונגעהייערען אימפּעט אַריינגעשניטען אין אַ בוים, אַ שינע האָט מיט ליאַרעם געפּלאַצט, דער קאַסטען גופא האָט זיך איבערגעבויגען און איבערגעקעהרט ביי הילכיגע געשרייען און קרעכצען פון די איבערגעשראָקענע חברה־לייט.

נישט מאַכענדיג אַ רגע קיין שהיות, האָט וואָלאַדעק אָנגעדרייט דעם מאָטאָר פון זיין אויטאָ, און איז שנעל אַוועקגעפאָהרען ווייטער מיט׳ן שאָסעי.

פאָהרען אָבער אַ ווייטען שטח האָט ער קיין דרייסטקייט נישט געהאַט, ווייל פּאָליציי האָט שוין אודאי געמוזט וויסען זיין נומער פון אויטאָ, און פאָהרען צוריק איז געווען פונקט אַזוי געפעהרליך.

איז ער אָפּגעפאָהרען אַ פּאָר הונדערט מעטער, אָפּגעשטעלט זיך, פערשטעקט זיין אויטאָ אין קשאַקעס, און אַליין זיך געלאָזט געהן מיט פערשידענע אומוועגען אויף צוריק.

אין אַ קורצער צייט דערנאָך איז ער אַ צושויבערטער, אַן אויסגעשמירטער אין בלאָטע, אַ מידער, אָבער אַ גליקליכער פון דער צוריק־געפינענער פרייהייט ווידער אָנגעקומען אין שטאָט אַריין, און זיך געלאָזט געהן צו דער פרוי אָמבער׳ס הויז.

קאַפּיטעל איין־און־צוואַנציג.

—:O:—

אויף נייע סכנות.

וואָלאַדעק האָט אַליין נישט געגלויבט, אַז איהם וועט אַזוי פלינק און לייכט געראָטען צו ראַטעווען זיך פון דעם זיכערען טויט.

וואָס מעהר ער האָט געטראַכט וועגען דעם געשעהענעם, אַלץ אונמעגליכער האָט זיך עס איהם אויסגעוויזען.

נישט אַכטענדיג אויף דעם אָפּגעהאַלטענעם נצחון, איז ער געווען איבערפולט מיט שרעקען און חשדים.

צי וועט ביי איהם סטייען כוח אויף אויסצוהאַלטען דעם קאַמף מיט דער „הינטישער חברה"?

דאַכט זיך, אַז זיי האָבען דאָך איהם נישט געדאַרפט מעהר פערפאָלגען, כל זמן ער איז אַליין אַוועק גוטוויליג פון קאַמפּס־פּלאַץ.

עס ווייזט אָבער אויס, אַז נישט ווערטהיימער האָט ערנסט גענומען אין בעטראַכט זיינע רייד, און נישט דזשייקאָבס האָט געגלויבט אינ׳ם ראַפּאָרט, וואָס ער האָט בעקומען פון לילי׳ן.

די „הינטישע חברה" האָט בעשלאָסען נישט צו וואַרטען ביז דער „שוואַרצער וואָלף" וועט דערווייזען, אַז ער מיינט ערנסט מיט זיינע נייע פּלענער אויף אַן אָרענטליך לעבען.

זי, די „הינטישע חברה" האָט אפילו נישט געפונען פאַר נויטיג צו דערקלעהרען קריג, נאָר איז איהם פּראָסט־פּשוט בעפאַלען... אָהן שום וואָרענונג.

די חברה־לייט זענען איהם בעפאַלען הינטערוויילעכץ, ווי אַ קלאַפּער־שלאַנג, וואָס בעהאַלט זיך אויס אין גראָז, און פאַלט פּלוצים אָן אויפ׳ן שונא.

— מילא, גוט! — האָט וואָלאַדעק געטראַכט — ער וועט זיי נישט בלייבען שולדיג, און וועט זיי בעצאָהלען מיט דערזועלבער מטבעה.

איין רעטעניש האָט איהם אָבער ספּעציעל געמאַטערט:

הלמאי עפּיס האָט מען איהם געצוואונגען צו פיהרען אַ קאַמף?

צי וואָס האָט מען איהם בגוואַלד געשלעפּט אין קריג אַריין, בעת ער האָט קיין שום אַנדער פערלאַנג נישט, אַ חוץ רוה, פרידען?!

משמעות, אַז די סיבות זענען געווען נישט בלויז — קאָנקורענץ.

משמעות — אַ גרויסע ראָליע האָט געשפּילט אין דעם פאַל דזשייקאָבס׳עס שנאה צו איהם!

אָבער פאַרוואָס עפּיס אַזאַ שנאה?

(פאָרטזעצונג קומט)

פראָצעס וועגען א וועקסלען-אפערע.

מיט א פּאָר וואָכען צוריק האָבען מיר גע-מעלדען וועגען א גרויסער וועקסלען-אפערע, פון וועלכער עס האָבען געליטען א גאַנצע רייה לאָד-זער מאַנופאַקטור-פירמעס.

דער העלד פון דער סענסאַציאָנעלער אפערע, יצחק מרדכי אסטראָוויעץ, איז נעכטען געשטאַנען פאַר'ן קרייז-געריכט.

פונ'ם בעשולדיגונגס-אַקט איז צו זעהען, אז די פירמע מנחם אסטראָוועץ און זוה, מאַנופאַק-טור-האַנדעל אין וואַרשאַ, גענשאַ 6, האָט גענו-מען אין לאָדז גרויסע טראַנספּאָרטען מאַנופאַקטור-סחורות און געצאָהלט מיט וועקסלען מיט פיקטיווע אונטערשריפטען.

דאָס געריכט האָט פערמשפט דעם בעשול-דיגטען יצחק מרדכי אָסטראָוויעץ אויף 6 חדשים טורמע. צוליב דעם, וואָס דער בעשולדיגטער האָט נישט געקענט באַלד בײלעגען קיין 5000 זלאָטיס קויציע האָט מען איהם אויפ'ן אָרט אַרעסטירט.

Dr. Różaner

ספעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע

DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.

נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 3–4 וואַרטע זאַל פאַר פרויען.

פּערפרוירען געוואָרען אַ פורמאַן

(ב) אין פּאַביאַניץ האָט געוואוינט א געווי-סער באַלעסלאַוו ניימאַן, א געוועזענער סערזשאַנט, אַנ'אינוואַליד אָהן אַ פוס. ניימאַן האָט געהאַט א פערד און פערדינט זיין ברויט דערמיט. וואָס ער פלעגט פיהרען האָלץ פון וואַלד. דעם פערגאַנגע-נעם פרייטאָג, ביי די עטליכע און צוואַנציג גראַד פראָסט איז באַלעסלאַוו ניימאַן אויך אַרויסגעפאָה-רען אין וואַלד נאָך האָלץ. אויפ'ן צוריק-וועג איז ניימאַן, זעהט אויס, אַנ'אויסגעמאַטערטער איינגע-שלאָפען געוואָרען.

דאָס פערד איז געבליבען שטעהן.

עהערנעכטען האָט מען געפונען אויפ'ן וועג פון וואַלד ניימאַנ'ען א פערגליווערטען און טויטען און דאָס פערד אויך פערפרוירען צום טויט.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

אייגענע פּראָצאָווניע פון וועמליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, אין : וקלערקעס אויף פּלאַטפוס, קאָמפּרי ליבע א.א.וו.

[illegible] פון 5–7 אין אָוונט.

השבת אבדה.

דעם 15-טען פעברואַר ד. י. האָב איך פערלוירען 7 וועקסלען בלאַנקאָ און איין אויסגעשטעלטער וועקסעל און פערשיעדענע דאָקומענטען. דער עהרליכער פינדער וועט געבעטען אָפּצוגעבען צו בלך גאָלדבערג, אָגראָ-דאָווא 3, האַלע 171.

די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג. 4457

קינא-טעאַטער ZACHĘTA

זגערזשער 26, ביים פּלאַץ קאָשטשעלני

פערשטאַרקטער סימפאָנ. אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ד. שימקעוויטש.

היינט און פאלג. טעג! גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם! היינט און פאלג. טעג!

(1 # די אונשולדיגע מיט א פערגאַנגענהייט

גרויסע ליידענשאַפטליכע דראַמע אין 8 אַקטען. — אין די הויפּט-ראָלען: FAREL MAC DONALD

(2 # PAT i PATACHON אלס פילם-העלדען

פון קלוב פון יודישען פרויען-פערבאַנד וו.י.ז.א.

לאָדז, אל. קאָשטשושקי 21.

היינט, מיטוואָך, דעם 20. פעברואַר ד. י., 9 א זייגער אָוונד וועט אויפ'ן וועכענטליכען טע-אָווענד פאָרקומען

א פאָרלעזונג פון דער פּאָרזיצערין פון פרויען-שוץ-פעראיין פרוי קלאַץ

אויף דאָס טעמאַ:

„בעריכט פון צוזאַמענפאָהר פון די פרויען-שוץ-פערבאַנדען אין ברעסלוי"

איינגאַנג פאַר מיטגלידערינס און אַריינגעפיהרטע געסט—אומזיסט. 4477

ביי דער לעטשניצע „SANITAS", צעגעלניאַנאַ 29, טעל. 44-51

איז געעפענט געוואָרען א ווענעראָלאָגישע בעראַטונגס-שטעל פאַר ווענערישע, הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע „SANITAS" צעגעלניאַנאַ 29, טעל. 44 51

אַלע אַרט ספּעציאַליטעטען אין דענטיסטיק. קוואַרץ לאָמפּ, רענטגען. עלעקטריציטעט און אַלע אַרט אַנאַליזען, ליכט-היילשטראַהלען-קאַבינעט.

בעראַטונג 4 זל.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

זשעראָמסקי(?) — בושעושינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר.	3½—4½
ד״ר סערשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 3-4½
ד״ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד״ר שמערגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ד״ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד״ר בערנשאַז פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. ווי פּאָקען-שטעכען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל. איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטראָטעראַפּיע, אָפּעראַצ. אויף פערלאַנג היימען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאָזינסקי סטאָמאַטאָלאָג

צאָהן-אַרצט 10—1 3—6

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

Zaginął weksel

na zł. 127.93, płatny w Uhnów, dn. 31|III r. b. z wystawienia Lejb Klag na zlecenie G. Koles, Rzeszów, żyro: Kirsz i Ingber, Łódź, Kagan i Geisenberg, Łódź, Lewit i Brzeziński, Łódź. Weksel powyższy unieważniam. Zwrócić za wynagrodzeniem w admin. „Najer Folksblat". 4478

השבת אבדה.

זונטאָג, ד. 17 פעברואַר ד. י. האָב איך פערלוירען 2 ראָ-טעסטירטע וועקסלען: איין וועקסעל אויף 81 זל. צאָהל-באַר דעם 5|2—29, אויסגע-שטעלט פון י. ב. ליסאָפּאַד, אָרדרע ב. ווילבערבערג, צאָהל-באַר אין זשוראַמין און איין וועקסעל אויף 100 זל. אויס-שטעלער ש. וויצמאַן, אָרדרע ב. זילבערבערג, צאָהלבאַר 5|2—29 אין לאָדז. די פּראָ-טעסטירטע וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אומגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען צו אברהם שמואל טויערמאַן נאָוואָמיעסקאַ 19 אין די האַלע

מעבעל, שלאָסעריי און שווייסעריי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11

(Róg Zachodniej)

כ׳נעהם אָן אַלערהאַנד שלאָסעריי-אַרבייטען צו ביליגע פּרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.

פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה.

און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויסלוס אויף סיפיליס און טריפער.

קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער היילקאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —

פון 11 ביז 12 בײ טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אכטונג, לאָדז און אומגעגענד!

דער גרעסטער אויסוואַהל פון יודישע ליטעראַטור בעקומט איהר נאָר אין דער בוכהאַנדלונג פון

נ. בערלינסקי

אַלט-שטאָט 12, (לינקע אָפיצינע, 2 שטאָק).

בעמערקונג: אויף לאַגער ביכער פון: קלעצקין, „ביכער", בושאָזאַ, „די וועלט", „קולטור-ליגע". גיטלין, „נייע קולטור", ווי אויך אַמעריקאַנער און בערלינער.

ספּעציעלער אויסוואַהל פון יודישע פּיעסען.

גוטע בעדינגונגען! :–:–: גוטע בעדינגונגען!

HEMOROIDY

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 6—7
ד״ר רזשאָנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 ווען זונ.
ד״ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד״ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד״ר ווייגבערג אינ. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד״ר סטופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָזענטשיק צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-בעהאַנדלונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, פּלאָמבען א.א.וו. בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאָמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונד

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40-59

נעמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאָמפּ (הער-אויסגאַל)

נעהמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָוונד.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער- און מויל-קראַנקהייטען, ציהט ציינער אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ „ „ „ „ 4 „
פאַר א מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל. פאַר'ן אינהאַלט אין טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײטאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.